Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ ҪОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана. | № 45 (18368) | 1990 оной февралиин 23, пятница | Сэн 3 мун.

...публикын эрхим ...үү haалишадай ...шалта уулзалга мүнөөдэр Улаан-Үдэдэ ...эргэгдэхэнь

...989 ОНОЙ РЕСПУБЛИКЫН ЧЕМПИОН

...ЛГЫН РАЙОНОЙ hУРАЛСАЛАЙ «...ЙГАЛ» АЖАХЫН hААЛИШАН ...А. ТАБИТУЕВАДА ҮГЭ ҮГТЭНЭ

...эн бурийоо 5389 ...haахада хүшэр ...жэ хэн нэгэнэй ...нэгэ үгөөр ха...гүй байха. Ушa...й бүхэндэ өөрын ...байдаг. Даажа ...үнеэдhээшни хэ...и гараһаб, тэрэ...агаад байха бо...дүн түйлагдэ...о үнгэргэгдэhэн ...haалишад-гурбан ...убай заншалта ...манай фермын ...шууд үнеэн бу...и килограммhaa ...абахаар зорилго ...мэдүүлээ hэмнай

Тиин бидэ үнгэрhэн жэлдэ бултадаал абаhан үялгаяа урагшатайгаар дүүргэжэ, урданайнгаа алдар солые дахяад hэргээхэ тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлээбди. Урдаа тодорхой зорилго хараалаад байхадаа, haалишан бүхэн үнеэдэйнгээ hү шэмые дээшэлүүлхын тула арга шадабаряа дүүрэн хэрэглэхые оролдоо. Тусхайлбал, бидэ үглөөгүүр фермэдэ ерээ haa, үдэр болотор бүхы ажалаа яаралгүйхэн хэжэ дүүргээд, гэртээ ошожо эдеэлжэ амараад, дахяад ажалдаа ерэжэ, үдэшын харанхы болотор үнеэдээ haaхаш, хооллуулхаш. Манай фермын haалишад ажалдаа байхадаа гэртээ яарадаггүй. Ушарынь хадаа haалишадаймнай гэр бүлэдэ нэгэндэньшье хубиин ажахы байхагүй. Гэрэйнгээ ажалда, үмсынгөө үхэр малда, гахай, нохойдо hаналаа табижа, хаанашье үрдихөөр яарадаггүй байхадаа hүрэг үнеэдээ hайнаар haaна, харууhална гээшэбди.

Манай үнеэд симментал үүлтэрэй гээшэ. Иимэ үүлтэрэй мал нютагаймнай байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдалда дадажа таараhан хадаа илангаяа үбэлэй хүйтэн хаhые ядамаггүй hайнаар дабана. Хэрбээ симментал үүлтэрэй үнеэдые зоотехническэ заабариин ёhоор, hайнаар харууhалаад байгаа haa, hү шэмээрээ бусадhaa дутуугүй гэжэ сэхэ хэлэнэб. Энэ мал холмогорой гү, али хара-алаг үүлтэрэй үнеэдтэ орходоо нэгэл илгаатай. Тодорхойлбол, hү шэмэтэй холмогорой, хара-алаг үүлтэрэй үнеэдые манай эндэхи эрхэ байдалда харууhалхада дэлэнгынь хабдажа гү, али туруунай үбшэндэ нэрбэгдэдэг. Иимэ үбшэндэ нэрбэгдэhэн үнеэнэй hү шэмэ эрид доошолжо, ехэ хохидол ушаруулна. Үбшэ хабшанай ушаруулhан гарза хохидолhoo гарахын тула hүрэгөө таhалгаряагүй шэнэлжэ байха болоно. Тэд мүнөө ажахы бүхэндэ эды олон эмэ хашараг, гунжэн бии байха гээшэ гү? Үгыл ааб даа.

Симментал үүлтэрэй үнеэд дэлэнгэй, туруунай үбшэндэ олоороо нэрбэгдэдэггүй гээшэ. Энэ талаараа манай эрхэ байдалда тааpahан, hайн мал болоно.

hү ехээр haaхын тула үнеэдээ hайнаар, олон зүйлэй тэжээлээр хооллуулха хэрэгтэй ааб даа. Холмогорой, хара-алаг үүлтэрэй үнеэдтэ үбэлжэлгын үедэ тэжээл горитойхоноор гаргашалагдаха. Симментал үүлтэрэй малда тэжээл ехэ хэрэгтэй аабза. Манай ажахы Эрхүүгэй областьhoo хара-алаг үүлтэрэй мал асараад, Поселиин фермэдэ харууhалжа байна. Минии hанахада, эдэ малынь hү шэмээрээ манай симменталhaa үлэхэгүй байха. Юуб гэхэдэ, үбhэ тэжээлээр манайхиhaa холо үлүү hайнаар хангагдадаг Эрхүүгэй областьдо иимэ үүлтэрэй үнеэдhээнь жэлдээ 4 мянган килограмм hүн абтаагүй hэм шуу.

Мүнөө зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд үльгэрэйхидэл бодомжолдог болошоо. Ямаршье үүлтэрэй haa, хамаагүй hү шэмэтэй мал худалдажа абаад үсхэбэрилбэл, сагаан эдеэ далай мэтээр салгидуулан элбэгжүүлхэ шэнгеэр hанана. Энээниие буруушаанаб. hайн үүлтэрэй үнеэдые олошоруулхал ёhотой аабзабди. Тэд урид тэжээл ехээр, хүсэд хүрэхөөр, hайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абадаг болохо ёhотойбди Тиихэдэ эндэ нэгэ hайн юумэ ухаашалжа ябуулаа haa, нүгөөдэдэнь хохидол ушаруулжа болохогүй. Жэшээлбэл, жэлдээ 4,5—5 мянган килограмм hү үгэхөөр аргатай симментал үүлтэрэй малhaa арсахамнай хайшаа юм. hүүлэй hүүлдэ өөhэдтэмнай гэмшэлтэй байхагүй юм гү? Эрдэмтэд, мэргэжэлтэд hайнаар бодомжолжо үзыт.

Бури haяхан республикын партийна-ажахын эдэбхитэдэй суглаанда хабаадалсаhан манай фермые даагша Барадий Молонович Лубсанов нэгэ hонинтой ерээ. Элидхэлшэ нүхэр Албашеевэй мэдүүлhэнэй ёhoop, байгша онhoo республикымнай haалишад-гурбан мянгатанай клуб тараагдажа, дүрбэн мянгатанай клуб шэнээр эмхидхэгдэхэ юм ха. Энээниие би буруушаанагүйб. Саг ябажал байна. Сагай эрилтээр бидэшье урагшаа дабшаха, нэгэ алхам хэхэ ёhотойбди. Урдынгаа гурбан мянганhaa дүрбэн мянганда хүрэхэ зорилго хараалха гээшэ hайн. Зүгөөр эндэ hэримжэлхээр юумэн гэхэдэ, республикын haалишад-дүрбэн мянгатанай клуб шэнээр байгуулхадаа гурбан мянгатандаа анхаралаа hуладуулжа, хараhaa алдажа, хүсэлдүүлэшэгүй хохидолдо орожо болохоор ха. Мүнөөдэр энээн тухай үндэhэтэйхэнөөр хөөрэлдэжэ, зүбшэн хэлсэхыетнай уряалнаб.

Саашань хэлэхэдэ, бидэ энэ уулзалгадаа гол түлэб дүй дүршэл, арга шадабари тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, клубнай гансал эрхимлэгшэдые магтаhан уряа бэшэ, мүн бусадта шадабариень дээшэлүүлхээр hургуули болог лэ. Эндэ суглаpahан haалишадай арга дүршэлые олоной шадабари болгохо гээшэ манай түрүүшын зорилго ха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

ТРАНСПОРТЫН ТЕХНИЧЕСКЭ ХАНГАЛГА hАЙЖАРУУЛХА

Транспортын, хэлхеэ холбооной ба мэдээсэлэй асуудалнуудай талаар, Промышленность, элшэ хүсэ, техникэ ба технологиие хүгжөөлгын асуудалнуудай талаар Союзай Соведэй парламентын хоёр комиссиин хамтын заседани февралиин 21-дэ боложо, пассажирска вагонуудые техническэ талаарнь хангалгын ямар байhан тухай, тэрэниие hайжаруулха хэмжээнүүд тухай шухалын шухала удха шанартай асуудалые зүбшэн хэлсэhэн байгаа. Хүн зониие зөөхэ эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха гээшэ тон шухала удха шанартай юм.

hанаха, маягта, энэ асуудал тиимэ үргэн ехэ бэшэшье haa, хүн бүхэндэ хабаатай байhaaраа онсо илгаатай. Юундэб гэхэдэ, бидэ бултадаа түмэр харгыгаар ябадаг гээшэбди.

Гэбэшье түмэр замай ажал хэрэгэй, тэрэниие онhoн техникээр хангалгын тон хангалтагүй байhые бидэ бултадаа мэдэрнэбди. Үгэ хэлэгшэд энэ талаар элдэб зэргэсүүлгэнүүдые хэhэн, тодорхойлолгонуудые үгэhэн байгаа. Вагонууд дуталдана, түмэр замай транспортын техническэ үндэhэ hуури үшөөл ахир түлюур байна гэжэ хэлэхэ хүнүүд олон юм. Эндэ тохёолдожо байhан дутагдалнуудые тооложо барахын аргагүй. Тэд эдэ бүгэдые тооложо байха бэшэ, харин иимэ хүндэ хүшэр байдалhaa гараха харгы замуудые, арга онолнуудые бэдэрхэ хэрэгтэй. Зүгөөр заседанида хабаадагшадай зариманиинь ажал хэрэгүүдые hайжаруулхые үнэн зүрхэнhөө хүсэжэ байбашье, тушаалайнгаа хэм хэмжээнhээ холо саашаа гаража шадангүй, юрын лэ тоосоонуудаар үгэеэ түгэсхэhэн байха юм. Тиихэдээ нэгэ нэгэндээ эрилтэнүүдые табихаhaa, гомдолнуудые оруулхаhaa ондоо юумэ мэдэбэгүй. Ороной парламентын заседани ямар нэгэн албан зургаанай суглаан шэнгирхүү боложо байна гээшэ гү гэжэ hанахаар байгаа hэн.

Гэбэшье саашадаа хөөрэлдөөн үргэдэжэ, тусхай шэглэлтэй болгогдоhониинь hайшаалтай. Үргэн хэмжээнэй программа бэелүүлхэ тухай, тэрэниие шиидхэхын тула ямар юумэ хэхэ байhан тухай хөөрэлдөөн болоо.

Жэшээнь, хүн зониие зөөлгэ хадаа арбан гурбадахи түсэбтэ табан жэлдэ гүрэнэй гол шухала программануудай тоодо оруулагдаха ёhотой гэжэ хэлсэгдээ. Бултанда аб адлиханаар хүртөөхэ гэhэн түсэблэлгын гол ёhые зайсуулха шухала. Түбhөө капитальна hомололгонууд бүхы албан зургаануудта бэшэ, харин түбхын түрүүлэн гол шухала программануудые бэелүүлгэдэ хабаадагшадта хубаарилагдаха ёhотой. Эдэ бүгэдэ нарииваар тодорхойлогдохо зэргэтэй. Тэрээнhээ гадна, налог татабари тохолгын талаар, банкын урhаламжын талаар элдэб хүнгэлэлтэнүүдые хараалаа haa, hайн байгаа. Тиигэбэл коллективүүд программада хабаадалгаhaa экономическа аша туhа абаха юм. Энэнь оборонно промышленностиин предприятинуудые шэнэ шэглэлтэй болгохын тула илангаяа шухала удха шанартай. Ушарынь юуб гэбэл, мэргэжэлтэдэй кадрнуудые предприятинуудтаа үлөөхэ арга олгохол.

Бүтэмжэтэй hайн дурадхалнуудай үндэhөөр комиссии зууршалгануудые зохёобо. Хэрбээ заседаниин түрүүшын хубида тэрээндэ хабаадагшадай нэгэнэй яахашье мүрөө оложо ядаhабди гэжэ гомдол баряа гээшэ haaнь, тэрэнэй түгэсхэлдэ этигэл найдалай бии боложо байhые тэмдэглэхэ ушартай болоо.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ Е. М. Примаков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. С. Силаев, СССР-эй Зам харилсаанай министерствын, мүн бусад министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд заседанида хабаадаhан байгаа.

* * *

Агрэрна асуудалнуудай ба эдеэ хоолой зүйлнүүдэй талаар СССР-эй Верховно Соведэй комитедэй февралиин 21-дэ болоhон заседани дээрэ Газар тухай хуулиин проектые зүбшэн хэлсэhэн байгаа.

Сэхыень хэлэхэдэ, газарай реформо тухай бэшэ, харин абтаhан шиидхэбэри тухай хөөрэлдөөн болобо. Байгша ондо ороной хүгжэлтын түсэбые хоёрдохи сесси дээрэ парламентаринар баталан абахадаа, промышленна предприятинууд болон барилгын эмхинүүдтэ таhалагдажа үгтэhэн гүрэнэй капитальна hомололгонуудай 10 процентые агропромышленна комплексын хүгжөөлгэдэ гаргашалха гэжэ мэдүүлээ hэн гээд hануулха шухала. Тиихэдэ энэ асуудалаар хоёр дахин дуугаа үгэхэ ушартай болоо hэн. «Илалтаарнь» амаршалгануудые хүлеэн абахадаа, «үлүүсэ ехээр бү яарагты, нютагуудта тэрэниие ямараар бэелүүлхэ байhыень харахабди» гэжэ аграрнигуудай уридшалан hэргылhэниинь дэмы бэшэ байгаа.

Түрүүшын үрэ дүнгүүд. Хүдөө нютагай социальна хүгжэлтын ба таряашадые хамгаалгын комитедэй гэшүүд заседани дээрэ элидхэбэ. Верховно Соведэй тогтоолой дурадхаhан түхэл шэнжэнь мүртэй ашаг үрэ үгэхэгүй ха гэжэ hанахаар байгаа бэлэй. Тэд энэнь бэелжэ байна хэбэртэй. Депутадууд Н. В. Лемешевагай, Х. Г. Андреевэй, Э. Я. Гриновскисой, И. М. Ивченкын республиканууднhaa, хизаарнуудhaa, областьнуудhaa ороhон баримта мэдээнүүдые харуулhан ушарынь энээниие гэршэлнэ. Гурбан миллиардhaa дээшэ түхэриг орохоор хараалагдаhан байгаа гээшэ haaнь, мүнөө дээрээ хүдөө нютагайхид оройдоол 250 миллион шахуу түхэриг абаад байна. Энэнь найдуулагдаhан арбанай оройдоол нэгэ процентдэ хүрэнэгүй бшуу.

Юун болобо гээшэб? СССР-эй Промстройбанкын, СССР-эй Госпланай, Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй ба худалдаагын талаар союзна Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комиссиин хүтэлбэрилэгшэдтэ, зарим министерствэнүүдэй харюусалгата тушаалтадта депутадууд шанга эрилтэнүүдые табиба.

* * *

Ажалай, сэнгүүдэй ба социальна политикын асуудалнуудай талаар Союзай Соведэй комиссиин заседани февралиин 21-дэ болобо. Хэдэ хэдэн хуулинуудай проектнүүд эндэ бэлдэгдэжэ, заhагдажа байна. Тэдэнэй шанарhaa обществын ажабайдалай, хүн бүхэнэй ажабайдалай шанар дулдыдаха юм. Пенсеэр хангалга тухай, Амаралтанууд тухай, Хүн зондо налог тохохо тухай, Предприятинуудай ашаг олзо тухай Хуулинуудай проектнүүд бэлдэгдэжэ байна. Комиссиин түрүүлэгшэ Н. Н. Гриценкын сэгнэлтын ёhoop, Пенсинүүд болон Налогууд тухай Хуулинуудай проектнүүд нилээд бэлэн болгогдожо байнхай.

Комиссиин гэшүүдэй хэлэhэн үгэнүүдhээ, ажаглалтануудhaa, табиhан асуудалнуудhaa ойлгоходо, эндэ ямар шэглэлээр бэдэрэлтын хэгдэжэ байhаниинь элирнэ. (ТАСС).

МИНИСТРЭЙ АМАРШАЛГА

Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой 72-дохи жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй оборонын министр, армиин генерал Д. Язов совет арадые, тэдэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдые халуунаар амаршалаад, манай Эхэ ороной ниислэлдэ, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, баатар-хотонуудта, мүн бусад хэдэн хотонуудта мүнөөдэр нютагай сагаар 21 часта hайндэрэй салют үгэхые захирба.

«БУРЯТЭНЕРГО» МЭДЭЭСЭНЭ:

Байгша оной февралиин 21-эй үдэр 20 саг 30 минутада Улаан-Үдын 1-дэхи ТЭЦ-эй түлишэ дамжуулдаг түхеэрэлгэнүүдтэ түймэр болобо. ТЭЦ-эй хүдэлмэрилэгшэдэй ба түймэр сарадаг албанай хүсөөр унтараагдаа. Шулуун нүүрhэ дамжуулха гуримай хазагайруулагдаhан ушарhaa ТЭЦ-эй дулаа үгэхэ хүсэн hуладаа. Уламжалан городой районуудые халуун уhaар хангалга саг зуура болюулагдаба.

Түхеэрэлгэнүүд hэргээн тодхогдоно. Дүрбэн үдэрэй туршада энэ хүдэлмэри түгэсэгдэхэ юм. Түймэрэй носоhон шалтагааниие элирүүлхэ комисси хүдэлнэ.

Дулаанай түхеэрэлгэнүүдые тэhэ хүргэхэгүйн тула халуун уhaар хангаха талаар тогтоогдоhон гурим сахихыень предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые ба городто ажаhуугшадые гуйнабди.

...ЭЭН БУРИhӨӨ 5000 КИЛОГРАММhАА ДЭЭШЭ hҮ hААГШАД

...АЛИШАДТА 1989 ОНОЙ ...hҮ ЕХЭЭР hААДАГ МАСТЕР ...НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОГДОО

...НХ — Ивалгын районой hуралсалай ...ахын haалишан (5174 кг).

А. С. СВИНКИНА — Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой haалишан (5138).

С. Ц. ЦЫДЕНДАМБАЕВА — Ивалгын районой hуралсалай «Байгал» ажахын haалишан (5388 кг).

Г. В. ВТОРУШИНА — Ивалгын районой hуралсалай «Байгал» ажахын haалишан (5004 кг).

И. Т. БРЫЛЕВА — Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой haалишан (5002 кг).

НАЙДАМТАЙ ДАБШАЛТА

...эн бурийоо 3000 ...а бага бэшэ hү ...ишадай түрүүшын ...хойшо эгсэ зур...эршэбэ. Тиин энэ ...республикымнай ...хозуудта эрхимэй ...ишадаймнай тоо ...шээлэшэгүй оло...хайлбал, зургаан ...а тээ үнеэн бури...мүн дээшэ кило...аhан haалишад...ол 79 байhан haa, ...алишан иимэ дүн ...йна. Нёдондоной ...тэй сасуулбал, тү...оо 43 haалишанаар ...шада үнеэн бури...килограммhaa бага ...аhан haалиин фермэ, hүнэй комплекснуудай коллективүүд, ажахыгаараа иимэ дүн түйлаhан колхоз, совхозууд нилээд олошороод байна. Жэшээлбэл, 1984 оной дүнгөөр оройдоол дүрбэн фермын коллектив республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүнээр абтаhан haa, мүнөө 42 фермын коллектив иимэ эрхэдэ хүртэбэ. Тиихэдэ 1988 оной дүнгөөр бүхы ажахыгаараа 8 колхоз, совхозууд эрхимлэhэн байбал, нёдондо 17 ажахын коллектив шалгаржа, дурсагдагша клубай бодото гэшүүн болохо эрхэдэ хүртэбэ.

Үнгэрhэн жэлэй дүнгүүдые урзанданайхитай сасуулан харахада, горитой ехэ хубилалтануудай болоhыень обёорхоор юм. Тодорхойлбол, 1989 оной дүнгөөр үнеэдэйнгээ hү шэмые гэхэ гү, али сагаан эдеэ үйлэдбэрилгээ доошолуулhандаа республика доторнай бүхыдөө haалиин табан фермэ, 141 haалишан гурбан мянгатанай клубай гэшүүнhээ гаргагдаhан haaнь, мүнөө haалиин 13 фермын коллектив, 184 haалишан шэнээр гэшүүн боложо оробо. Хэрбээ эрхимэй эрхим түрүүшүүлэй зэргэhээ эды олон haалишадай, мүн фермэнүүдэй «халяагүй» haaнь, дурсагдагша клубай гэшүүд бури горитойхон болонхой байха hэн. Энэ талаар мүнөө гурбан мянгатанай зэргэдэ гарагшад үшөө дахин бодомжолжо, саашадаа дутагдалаа дабтахагүйгөөр hанамжаяа хэлэхэ, зүбшэн хэлсэхэ болоно.

Урид бидэ үнеэн бурийоо гансал 3000 килограммhaa бага бэшэ hү абаhан haалишадай дүн тухай хэлээбди. Үнэн дээрээ нёдондо республикадамнай зургаан haалишан үнеэн бурийоо табан мянган килограммhaa үлүү ехэ hү haaгаа. Эндэ Ивалгын районой hуралсалай «Байгал» ажахын түрүү haалишан Р. А. Табитуева үнгэрhэн хугасаа соо үнеэн бурийоо 5389 килограмм hү haaжа, шэнэ рекорд тогтообо. Тиихэдээ Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй haалишан А. С. Свинкина үнеэн бурийоо 5138 килограмм hү абажа, табан мянгатанай зэргэдэ гарабашье, бүхыдөө haагдаhан hүнэйнгөө хэмжээгээр бусадые ахижа шалгараа.

1989 оной дүнгөөр республикымнай 36 haалишан үнеэн бурийоо 4000 килограммhaa бага бэшэ hү haaгаа. Эдээнэй дундаhaa 14 haалишан үнеэн бурийоо 4500 килограммhaa доошо бэшэ hү абаhан байна.

Мүнөөдэрэй газетын хоёрдохи нюурта үнеэн бурийоо 4,5 мянган килограммhaa бага бэшэ hү haahan haалишадай фото-зурагууд, мүн үнеэн бурийоо 3000 килограммhaa доошо бэшэ hү абаhан haалишадай 1989 оной дүнгүүд толилогдобо.

Үнгэрэгшэ жэл Ивалгын районой hуралсалай «Байгал» ажахын түбэй фермын коллектив (даагшань Б. М. Лубсанов) үнеэн бурийоо дунда зэргээр 5032 килограмм hү haaжа, дахяад онсо шалгарба. Тиихэдэ Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ-Юрөөгэй фермэ (даагшань Н. Ц. Данжеева) бүхы коллективээрээ үнеэн бурийоо 4071 килограмм, харин Тарбагатайн районой «Маяк» колхозой haалиин 1-дэхи фермэ (даагшань М. А. Хамуев) үнеэн бурийоо 4033 килограмм hү haaгаа.

Байгша оной эхинhээ сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилжэ бэлэдхэхэ тэмсэл шэнэ хүсэтэйгөөр үргэдэн дэлгэрбэ. Тиин мүнөөдэрэйнгөө заншалта уулзалга дээрэ республикымнай нютаг бүхэнhөө сугларhан эрхимэй эрхим haалишаднай haалиин малай hү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар онсо шухала асуудалнуудые аша үрэтэйгөөр зүбшэн хэлсэхэ аабза гээд найданабди.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой байгуулагдаhaар 72 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театр соо үсэгэлдэр болобо. Тэндэ дайнай, ажалай болон сэрэгэй ветеранууд, Улаан-Үдэ хотын сэрэгэй гарнизоной болон республикын ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд сугларaa.

Сэрэгэй алба хаагша, РСФСР-эй арадай депутадта кандидат А. В. Ковтунов элидхэл хээ.

Түгэсхэлдэнь hайндэрэй концерт харуулагдаа.

ҺААЛИШАДАЙ МҮРЫСӨӨНДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИ[гэр]

1989 оной дүнгөөр үнеэн бүриһөө 3000, мүн дээшэ килограмм һү һааһан һаалишад

С. С. ЕРБАНОВА, Зэдын районой «Октябрьский» совхозой һаалишан. [4516 кг].

Г. В. РОДИОНОВА, Ивалгын районой һуралсалай «Байгал» ажахын һаалишан. [4737 кг].

Л. А. ИЗЮРЬЕВА, Кабанскын районой Хандалын совхозой һаалишан [4863 кг].

У. А. ИВАНОВА, Зэдын районой «Заречный» совхозой һаалишан. [4622 кг].

П. Н. ШАМАРИНА, Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. [4687 кг].

Н. Н. СОКОЛОВА, Тарбагатайн районой «Маяк» колхозой һаалишан. [4670 кг]

У. П. ИВАНОВА, Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. [4651 кг].

Һаалишадай фамили, нэрэ, обог (I)	Ажахынууд (II)	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар) (III)
БАРГАЖАНАЙ РАЙОН		
Балаганова Е. Ж.	Уланай совхоз	3187
Будаева Ж. Д.	—«—	3107
Саган Г. М.	Баргажанай совхоз	3814
БЭШҮҮРЭЙ РАЙОН		
Литвинцева В. А.	Дзержинскиин	3502
Конечных Е. И.	нэрэмжэтэ совхоз	3109
ЗЭДЫН РАЙОН		
Аксёнова Л. М.	Ленинэй нэрэмжэтэ	3204
Нагаева Л. Ф.	колхоз	3746
Елисеева Т. Н.	—«—	3098
Шадрина В. И.	—«—	3183
Грыдина А. Н.	—«—	3424
Баландина Н. Ф.	—«—	3365
Казакова В. Г.	—«—	3428
Югова З. В.	—«—	3412
Казакова А. К.	—«—	3382
Иванова В. И.	—«—	3505
Лученинова Т. А.	—«—	3590
Заболотская В. И.	—«—	3227
Юдина В. А.	—«—	3395
Усова Л. М.	—«—	3283
Брикова Г. С.	—«—	3253
Галданова Г. Л.	—«—	3499
Добывалова Н. С.	—«—	3525
Хороших Н. Г.	—«—	3811
Цыремпилова Г. С.	—«—	3551
Колесникова З. С.	—«—	3347
Цырендашиева К. С.	—«—	3977
Гармажапова К. Т.	XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	3006
Доржиева Д. Б.	Доржи Банзаровай	3015
Галсанова Г. Х.	нэрэмжэтэ колхоз	3103
Балданов С. Д.	—«—	3004
Сосоров Ц-Е. Б.	—«—	3115
Кузьмин П. А.	«Заречный» совхоз	3354
Коржова Г. Г.	—«—	3662
Побокова В. А.	—«—	3299
Буянтуева Л. Ч.	—«—	3120
Жапов Д. А.	—«—	3004
Доржиева Н. Ч.	—«—	3353
Базаржапов Б-Д. Х.	—«—	3526
Савельева Н. Д.	—«—	3234
Гармаева М. Д.	«Мир» колхоз	3359
Жугдурова Г. С.	«Коммунизм» колхоз	3022
Мункуева З. Г.	Оёорой совхоз	3348
Тугаринов С. А.	—«—	3301
Бадмаева Д. Б.	—«—	3169
Буянтуева Ц. Б.	—«—	3160
Базарова А. П.	—«—	3058
Тугаринова Г. Г.	—«—	3054
Жамбалдоржиева М. Д.	—«—	3052
Федотова Г. В.	—«—	3045
Дашиева Ж. Л.	—«—	3029
Чагдурова М. Л.	—«—	3011
Дылыкова Д. Г.	—«—	3007
Найданова В. Б.	—«—	3004
Будаева Л. С.	—«—	3002
Дашиева Е. Ч.	«Октябрьский» совхоз	3536
Гомбоцыренова А. М.	—«—	3730
Дашиева С. В.	—«—	3861
Дашиева Ц-Д. Н.	—«—	3077
Мункуева В. Н-М.	—«—	3863
Одуева С. Ц.	—«—	3694
Цыремпилова С. Ц.	—«—	3434
Улзытуева С. Д.	—«—	3399
Дамбаева Л-. Ц-Д.	—«—	3487
Хакимова Л. С.	—«—	3087
Ахметзянова З. Н.	—«—	3192
Зарубина Н. Н.	—«—	3230
Колоколов В. М.	—«—	3809
Галданова Т. Е.	—«—	3293
Пимкина К. Н.	—«—	3278
Алексеева Л. А.	—«—	3616
Живаев Е. Л.	—«—	3048
ЗАГАРАЙН РАЙОН		
Афанасьева Е. Г.	«Гигант» колхоз	3000
Белова М. В.	XXI партсъездын	3662
Иванова Л. И.	нэрэмжэтэ колхоз	3096
Доржиева Т. Н.	Эрхирэгэй совхоз	3272
Доржиев Д. Ц-Д.	—«—	3662
Дашидоржиева М. С.	—«—	3242
Баяндуева Б. Б.	—«—	3025
Бурханова С. Х.	Үнэгэтэйн совхоз	3015
ЗАХААМИНАЙ РАЙОН		
Максимова Е. П.	Захааминай совхоз	3209
Шагдуров Д.	—«—	3198
Цыденова Ж.	—«—	3040
Жапова П. Б.	Дүтэлүүрэй совхоз	3139
Бальжанова О. Б.	—«—	3040
ИВАЛГЫН РАЙОН		
Бурдуковская В. В.	Һуралсалай «Байгал»	3616
Расщупкина В. М.	ажахы	3359
Родионова Н. П.	—«—	3005
Жаркова Л. К.	—«—	3675
Кожевникова З. Н.	—«—	3054
Мангутханова Е. Р.	—«—	3408
Степанова Е. В.	—«—	3252
Боровицкая Е. К.	—«—	3507
Хадалаева Ц. М.	—«—	3600
Эрдынеева Т. Н.	—«—	3390
Мантушкина Н. Х.	—«—	3390
Норбоева В. Л.	—«—	3111
Доржиева Н. Б.	—«—	3453
Степанова Н. И.	—«—	3053
Стрежнева Т. В.	—«—	3433
Норбоева П. Д.	«Пригородный» совхоз	3486
Рассадина А. И.	—«—	3660
Чеснокова Л. В.	—«—	3087
Коноваленкова Л. И.	—«—	3107
Вергиль А. М.	—«—	3356
Сидинкина Г. Г.	—«—	3051
Назранова Е. В.	—«—	3010
Загузина А. И.	—«—	3147
Корытова Г. А.	—«—	3402
Цыденжапова Г. Б.	—«—	3013
Штанкевич Г. М.	—«—	3252
Поляницина В. Е.	—«—	3012
Ангурова Е. Х.	Оронгын совхоз	3556
Хапхаранов Д. Д.	—«—	3482
Ринчинова Е. О.	—«—	3001
Будаева Д. Д.	—«—	3248
Чойсоронова Д. Ц.	«Заветы Ильича» совхоз	3000
Хадаева Е. Ж.	—«—	3005
Додоева О. Д.	—«—	3047
Жигжитов П. Б.	—«—	3001
Пурбуев Д. Ч.	—«—	3001
Батуева В. Ц.	—«—	3132
Базарова Е. Д.	—«—	3042
Дашинимаева Т. Ц.	—«—	3232
Бальжанова С. О.	—«—	3105
Чимитова Е-Н. П.	—«—	3152
Доржиева Н. Б.	—«—	3102
Аристова В. А.	Халюутын совхоз	3636
Козулина А. В.	—«—	3711
Каленых Г. Г.	—«—	3485
Шункова А. Ф.	—«—	3482
Шункова Л. В.	—«—	3512
Каратуева Е.	—«—	3073
Капустина М. И.	—«—	3687
Зимин В. Б.	Ивалгын совхоз-техникум	3435
Черных Н. Г.	—«—	3049
Мужанова Ц-Д. Б.	—«—	3283
Сотникова Л. А.	—«—	3504
Будаева С-Х. Х.	—«—	3061
Баяртуева В. Б.	—«—	3734
Акуев А. А.	—«—	3734
Бадмаева З. Р.	—«—	3000
Бадмацыренова Л. Б.	—«—	3021
Гомбоев А. Б.	—«—	3048
Киликова Л. И.	«8-ое Марта» колхоз	3398
Коротов В. В.	«Сэлэнгэ» совхоз	3270
Игнатова Н. Н.	—«—	3220
Анохина И. А.	—«—	3222
Тарабукина З. М.	—«—	3302
Мергенова А. Д.	Ивалгын ОПХ	3836
Паданкина М. В.	—«—	3467
Иванова Л. Я.	—«—	3844
Толстихина В. В.	—«—	3518
Панхушкин Ю. Б.	—«—	3571
Бородина М. П.	—«—	3704
Разя О. А.	—«—	3308
Каленых Е. П.	—«—	3847
Бурлакова Е. М.	—«—	3354
Банина Е. В.	—«—	3545
Котлякова И. В.	—«—	3000
Липатникова А. Ф.	—«—	3170
Перевалова Т. В.	—«—	3555
КАБАНСКЫН РАЙОН		
Шитикова А. И.	Хандалын совхоз	3963
Родионова Л. В.	—«—	3833
Кожевникова Е. В.	—«—	3785
Курбатова В. П.	—«—	3518
Шитикова Л. Я.	—«—	3367
Гопенко Г. А.	—«—	3349
Намноева В. Х.	—«—	3343
Пелипенко Г. П.	—«—	3312
Залуцкая Е. С.	—«—	3062
Соловьева Е. Е.	—«—	3042
Курочкина А. В.	—«—	3291
Мошкина В. В.	Твороговой шубуунай фабрика	3624
Нечкина Л. В.	—«—	3439
Сороковикова П. П.	—«—	3356
Федорова Т. А.	—«—	3312
Гусева П. Я.	—«—	3332
Гусева Л. А.	—«—	3275
Власова Т. С.	—«—	3279
Солдатова Т. С.	—«—	3260
Журавлева Т. Ф.	—«—	3210
Луферова Л. П.	—«—	3178
Ковальская Л. И.	—«—	3189
Кузнецова М. А.	—«—	3204
Гусева А. И.	—«—	3291
Рыкова М. Ф.	—«—	3225
Степанова В. П.	—«—	3100
Коркина О. Л.	—«—	3115
Степанова В. П.	—«—	3145
Власова Т. С.	—«—	3098
Алферова Т. И.	—«—	3093
Соловьев Г. В.	—«—	3022
Суханова Н. А.	—«—	3082
Грибанова Л. Е.	—«—	3206
Илькова Л. И.	«Большереченский» совхоз	3577
Бабинцева Н. М.	—«—	3543
Кадырова Г. С.	—«—	3296
Помазкина Л. П.	—«—	3264
Насонова Н. Н.	—«—	3176
Котова Н. Ф.	—«—	3160
Развозжаева В. В.	—«—	3132
Макарова Т. Г.	—«—	3113
Лоскова М. Ф.	«Шергинский» совхоз	3696
Соловьева Н. А.	—«—	3517
Капустина Г. П.	—«—	3370
Пуховская А. Н.	—«—	3096
Коркина Н. И.	Байгал-Хударини совхоз	3322
Долгобородова В. С.	—«—	3282
Березовская Н. С.	—«—	3272
Ханхашанова С. И.	—«—	3023
Имеева А. П.	Кабанскын шубуунай фабрика	3821
Нечкина Н. И.	—«—	3777
Перевозникова Н. М.	—«—	3750
Соловьева А. Ф.	—«—	3625
Жукова В. Н.	—«—	3512
Патрахина Е. И.	—«—	3589
Дранкина Т. З.	—«—	3621
Перевозникова В. Н.	—«—	3503
Ипатьева В. Т.	—«—	3348
Глушенко Л. А.	—«—	3324
Перевозникова Г. И.	—«—	3613
Горбова Г. А.	—«—	3542
Агафонова Н. Р.	—«—	3465
Нечкина Л. М.	—«—	3272
Гуманкова Г. В.	—«—	3095
Волкова Г. М.	—«—	3319
Бурлакова Н. П.	—«—	3104
Харина Е. А.	—«—	3002
Игумнова В. А.	—«—	3451
Семёнова Г. Д.	—«—	3343
Третьякова Е. Н.	—«—	3311
Сокольникова Е. И.	—«—	3267
Каурова Н. А.	—«—	3233
Суханова А. С.	—«—	3023
Гвозденская Н. М.	—«—	3169
Илькова Т. Н.	—«—	3147
Мусонова Т. Ф.	—«—	3147
Серов Ю. В.	—«—	3351
Горбова Г. М.	—«—	3102
Соболева В. К.	Байгалай ОПХ	3628
Смольникова Л. А.	—«—	3581
Кисилева Н. А.	—«—	3473
Дамбинов В. Д.	—«—	3420
Заречина Т. Я.	—«—	3379
Лось Н. В.	—«—	3530
Фёдорова Л. Г.	—«—	3340
Портягина Г. С.	—«—	3268
Шевелева Г. М.	—«—	3285
Янькова Н. Н.	—«—	3203
Емельянова Н. И.	—«—	3266
Никонова Л. А.	—«—	3217
Карпова Н. Н.	—«—	3192
Патрина Е. Ф.	—«—	3141
Никонова Т. Н.	—«—	3080
Никонова В. Д.	—«—	3170
Лось В. А.	—«—	3195
Шевелева О. Л.	—«—	3096
Шевелева Л. Г.	—«—	3169
Былкова Н. В.	—«—	3154
Гаврилова Т. В.	—«—	3026
ХЭЖЭНГЫН РАЙОН		
Базаржапова Б.-Х. Б.	Могсохоной совхоз	3509
Верхушин Ю. П.	—«—	3068
Буянтуева Х. Ц.	Чисаанын совхоз	3444
Шагдарова Ч. Ж.	—«—	3341
Дондокова Д. М.	—«—	3234
Нимбуева Г. Д.	—«—	3160
Намданов Б. Г.	—«—	3064
Гармажапова Г. Б.	—«—	3053
Соболева С. И.	Худанай совхоз	3292
Кривоносова Г. С.	«Первомайский» совхоз	3240
Шелковникова Е. Д.	—«—	3147
Лазарева А. А.	Михайловскын совхоз	3169
Куприянова Г. И.	Хэжэнгын совхоз	3075
ЯРУУНЫН РАЙОН		
Жамьянова А. Ц.	«Коммунизм» колхоз	3374
Дугданов Д. Б.	—«—	3104
Хашитова Г. А.	Тулдуунай совхоз	3117
Намсараева Х. М.	«Победа» колхоз	3009
Берсанова Н. А.	Яруунын совхоз	3000
Шедрина Н. А.	—«—	3142
Мухамединова З. В.	—«—	3045
Князева Г. С.	—«—	3052
Данзанова Р.-Х. Е.	—«—	3092
Черкасова Л. К.	—«—	3489
Цыдендамбаева А. Д.	«Комсомольский» совхоз	3366
Галсанова З. Г.	—«—	3275
Толстухина Л. М.	—«—	3255
Засильева В. П.	—«—	3156
Чимбуева Б. С.	—«—	3220
Тугалханова С. С.	Инсэнгиин совхоз	3792
ХУРАМХААНАЙ РАЙОН		
Цыбикова Ц. Г.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	3557
Очиржапова Д. А.	Аргатын совхоз	3193
Меньшикова В. М.	Һахалиин совхоз	3186
Тихонова Н. М.	—«—	3083
Молчанова А. А.	—«—	3016
МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОН		
Валиулина З. Ф.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	3259
Калашникова У. Л.	—«—	3434
Варфоломеева А. А.	—«—	3061
Калашникова М. И.	—«—	3107
Иванова Н. И.	—«—	3145
Варфоломеева А. М.	—«—	3230
Никитина Г. И.	—«—	3063
Бурдуковская Н. М.	—«—	3055
Калашникова Н. Ф.	«Забайкалец» совхоз	3090
Калашникова М. Н.	—«—	3090
Ефимова Е. Т.	—«—	3090
Кононова Е. М.	—«—	3124
Гуслякова И. И.	—«—	3124
Благушина Л. Н.	—«—	3124
Носкова Ф. С.	—«—	3089
Гелешева А. Е.	—«—	3089
Торбогаев Г. Ф.	«Эрдэм» совхоз	3001
Колбик Л. Н.	—«—	3193
Назарова А. И.	—«—	3015
Базарова А. Ц.	—«—	3004
Мальцева А. П.	«Искра» совхоз	3040
Хакимулина Н. Ф.	—«—	3000
Лонцова П. Ф.	«Заганский» совхоз	3210
Филатова И. Р.	—«—	3080
«ПРИБАЙКАЛИИН РАЙОН		
Васильева А. Т.	Прибайкалиин совхоз	3796
Вязьмина Л. А.	—«—	3682
Акулаева И. В.	—«—	3518
Реаякина Н. А.	«Ильинкинский» совхоз	3003
Клюнков А. В.	—«—	3118
Кузнецова Л. С.	—«—	3295
Вязьмина Г. Н.	—«—	3355
Бурдуковская Т. П.	—«—	3053
Баева О. П.	—«—	3014
Корнакова Л. В.	«Зырянский» совхоз	3138
Хомутовская В. А.	—«—	3000
Софьянникова Т. И.	—«—	3201
Корнакова В. И.	—«—	3281
Чумакова Л. И.	—«—	3529
Элоян Т. Н.	—«—	3186
Смирнова В. В.	«Прибайкалец» колхоз	3039
Левина А. П.	—«—	3214
Коношенкина Г. И.	—«—	3246
Хмелёва Н. И.	—«—	3464
Родионова В. П.	—«—	3012
Канавина В. С.	—«—	3249
Ланец Л. М.	—«—	3692
Спирина В. С.	—«—	3157
Стешенко Г. Н.	—«—	3663
ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ РАЙОН		
Пинигина Л. Г.	«Тыйский» совхоз	3748
Пинигин А. Я.	—«—	3725
Пономарев В. Д.	—«—	3467
Кравченко В. И.	—«—	3292
Камнева З. С.	—«—	3271
Шункова В. В.	—«—	3346
Самохина У. П.	—«—	3078
Гарманова В. П.	—«—	3136
Сондонова А. Б.	«Эстония» совхоз	3665
Халзушкеева А. А.	—«—	3509
Токуренова А. М.	—«—	3537
Галсанова Д. Н.	—«—	3312
Шоргина Е. М.	—«—	3288
Филиппова Т. П.	—«—	3096
Цухулаева Н. М.	«Ангарский» совхоз	3080
СЭЛЭНГЫН РАЙОН		
Зверев В. Г.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	3534
Бургутова Д. Б.	—«—	3664
Гымнинова Л. Д.	—«—	3443
Самбуева З. П.	—«—	3302
Матушкеев Д. Ц.	—«—	3214
Жапова Е. Б.	—«—	3019
Цыренова Е. Д.	—«—	3139
Гымнинов Д. М.	—«—	3139
Тагарова С. Д.	—«—	3210
Бадмацыренов О. Е.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	3180
Черных В. Е.	—«—	3055
Гылыкова З. Ц.	—«—	3084
Гармаев С. Д.	—«—	3004
Дугаржапова Е. Д.	—«—	3019
ТАРБАГАТАЙН РАЙОН		
Чистякова А. Ф.	«Маяк» колхоз	3902
Матвеева В. П.	—«—	3569
Еманакова Т. П.	—«—	3383
Феоктистова Л. М.	—«—	3223
Лаптева М. П.	—«—	3185
Волокитина М. И.	—«—	3180
Антонова В. Л.	—«—	3107
Бадашкова З. И.	—«—	3061
Наталина В. И.	—«—	3052
Фомина А. И.	—«—	3008
Дорофеева Г. А.	—«—	3003
Пискунова И. Л.	—«—	3000
Хромых У. Г.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	3017
Назарова Г. А.	—«—	3017
Рымарева У. С.	—«—	3017
Кушнарева Д. П.	—«—	3196
Краснобаева М. Г.	—«—	3196
Букина М. П.	—«—	3196
Патрахина Т. Т.	—«—	3196
Назарова А. Ю.	—«—	3196
Алексеева У. Х.	—«—	3448
Яковлева Е. П.	—«—	3080
Ковалёва С. П.	—«—	3196
Рыжакова С. К.	—«—	3276
Дорофеева М. К.	—«—	3196
Лемешева Т. П.	—«—	3101
Калашникова А. Г.	«Дружба» колхоз	3058
Черных П. И.	—«—	3072
Алексеева Е. А.	—«—	3134
Фёдоров Б. И.	«Советская Россия» колхоз	3399
Емельянова Ф. С.	«Авангард» колхоз	3004
Третьякова Т. Ф.	—«—	3111
Русина Н. А.	«Восход» колхоз	3130
Мясникова М. М.	Ербановай нэрэмжэтэ	3214
Казазаева Т. С.	совхоз-техникум	3567
Власова М. П.	—«—	3567
ТҮНХЭНЭЙ РАЙОН		
Андренова В.	«Маяк» колхоз	3034
Зарбуева Л. Ж.	—«—	3092
Шенхорова С. Л.	—«—	3044
Закамельская Л. А.	«Восточные Саяны» колхоз	3338
Танхаева Л. И.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	3001
Янданов Б. Р.	—«—	3035
Халудорова Л. В.	—«—	3826
Шобоева Н. Д.	—«—	3106
Балбанова М. Б.	—«—	3011
Ангамаев А. С.	—«—	3020
Бартаев Б. В.	Саянай совхоз	3656
Шальшаева Л. Т.	—«—	3039
Сыденов В. В.	—«—	3046
Бандеев Г. Д.	—«—	3334
Шактамаев В. Б.	—«—	3154
Сушкеев М. С.	Түнхэнэй совхоз	3011
Ларионов В. В.	—«—	3582
Лудукова Х. С.	—«—	3034
Аюшеева В. Г.	Харбяангуудай совхоз	3075
Сотникова Д. Д.	—«—	3030
Игнаева Г. Д.	Туранай совхоз	3055
ХОРИИН РАЙОН		
Гарист М. И.	Дээдэ-Тайлсын совхоз	3623
Цыбенова Е. Б.	—«—	3326
Цыдендоржиева Б. Г.	—«—	3241
Цыдендоржиева С. Г.	—«—	3083
Хасанова Н. Д.	—«—	3175
Донской В. К.	—«—	3129
Ракшаева Л. Т.	—«—	3086
Понтихина М. С.	Анаегай совхоз	3192

Мүнөөдэр — Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр

Арадай кандидат

...ЫН ХҮБҮҮНЭЙ ...ӨӨЛТЭЙ ЗАМ

...ай доктор, профессор ...ович Санжиевые һун- ...енгинскын 157-дохи ок- ...АССР-эй арадай депу- ...дэбжүүлбэ гэһэн мэ- ...үдтэ уншаад: «Зүб, тэрэ ...ой дундаһаа гараһан, 18 ...буу зэбсэг барижа, Эсэ- ...алгын дайнда хабаада- ...эмтэ, нийтын ажал ябуу- ...э хүн республикын за- ...рганда ажалшадай аша ...шадаха»,— гэжэ аба- ...

...уповичые би 1946 он- ...ад-Монголой үнэн» га- ...халһан сагһаа мэдэхэб. ...949 онуудта областьнууд ...үгэй партийна һургуули- ...аа, тэрэнийе бүри дүтэ ...байнаб. Нэгэ таһалга соо ...адаашье нэгэ шэрээ дээ- ...үхэбди. Хүндэ шархатал- ...эстэ би лекци шагнаха, ...байһамби. Тиимэһээ Гар- ...ай зүүн гарһаань һуу- ...гоо тэрэнэй бэшэһые би ...эб.

...ай Гармажап Лудупо- ...ада уран һайханай ли- ...а намайе һургаа, журна- ...улаа. Гэбэшье аяар 20 ...ино, 1968 ондо, «Үнэн- ...алаа һэм. Сугтаа алба ...сэрэгшэд тухай минии ...уралганууд тэрэ сагһаа ...районно газетэнүүдтэ ...һэн.

...эдэхын тула «пүүд дэб- ...эрэгтэй» гэдэг. Гарма- ...бидэ хоёр одоол тэды ...байхабди.

...й үе болотор намтары- ...эхэгүй байшооб. СССР- ...министерствын түбэй ар- ...ар хүдэлхэдөө, да- ...хүн тухай һонирхолтой ...ие олооб. Харин һуража ...таһалга соо байдаг нам- ...гаа Дамба Бадмажапов- ...ай ргто хэлэдэггүй байгаа. ...игүүдтэ адли һайндэрэй- ...алхы шагналнуудаа зүү- ...Эсэгэ Ороноо Хамгаал- ...шатын, Алдар солын III ...дта, «Шэн зоригой тү- ...Дайшалхы габьяагай тү- ...а сүлөөлһэнэй түлөө» ме- ...айшалхы бусад шагнал- ...байна.

...лай Герой Жамсо Баль- ...нкеев иигэжэ дурсаа һэн. ...ар орой шархатаад, гос- ...анай һүүлээр зургаан һа- рын амаралта абаад, гэртээ бусажа ябаа- баб. Воронеж станцида вокзалыншье һэргээн бодхоогдоодүй. Тэндэ тушаан бо- ложо, Гармажабтай уулзашабаб. Залуу- хан, шурдэгэр хүбүүн фронтдо ошожо ябаа бэлэй. Досоогоо ехэ хайрлаа агша һэм. Харин тэрэмни түргэн лэ байлдаан- да ороһойб гэжэ зоригжоод байгаа. Энэ шанарынь фронт дээрэшье элирһэн бай- на».

45 жэлэй саанахи документнүүдһээ за- рим хэһэгүүд.

Нэгэдэхинь. «Сержант Санжиев Гарма- жап Лудупович, 1924 ондо түрэһэн, ком- сомолец, Буряад-Монголой облвоенко- мадаар албанда татагдаһан. Ажаһууда- газарынь: Сэлэнгын районой «Больше- вик» колхоз. Эхэ: Санжиева Халюудай. Сэрэгэй нэрэ зэргэ — сержант. Тушаал, часть —234-дэхи стрелково дивизиин 143- дахи полкын 120 миллиметрэй батарейн наводчик. «1944 оной июлиин 8—9-нэй байлдаануудай үедэ Украинын ССР-эй Волынска областиин Седлишенскэ райо- ной Бозув һуурин шадар сержант Сан- жиев миномёдоо тодоор, шууд мэргэ- лээд байгаа. Эсэстэнь Санжиевай мино- мётно расчёт манай сэрэгүүдтэ һаад та- биһан станкова хоёр пулемёт, хорёод фашистнуудые үгы хэһэн байна. «Дай- шалхы габьяагай түлөө» медаляар 234- дэхи стрелково дивизиин 1944 оной ию- лиин 11-эй приказаар шагнагдаа. Младша командир, ВКП(б)-гэй гэшүүндэ кандидат Эсэгэ оронойнгоо түрүүшын медаль абаа».

Хоёрдохи документ — сержант Санжи -евай шагналгын хуудаһан: «...1944 оной июлиин 9-дэ Козлы һуурин шадар доб- толгын үедэ сержант Санжиевай мино- мёдой буудалгаар дайсанай пулемётно 2 уурхай, 30-аад гитлеровецүүд һүнөөг- дөө. Тиигэжэ дайсанай харюугай 3 доб- толго буруу һүргэхыень стрелково под- разделенинүүдтэ туһалаа». Энэ баатар- шалгынгаа түлөө манай нютагай хүбүүн 1944 оной сентябриин 7-ной захиралтаар «Шэн зоригой түлөө» медаляар шагнаг- даа һэн.

Гурбадахи документ —1340-дэхи стрел- ково полкын миномётно батарейн таг- нуулшан-ажаглагша гвардиин сержант Санжиевай шагналай хуудаһан. «Урдань хоёр медаляар шагнагдаһан Санжиев 1944 оной октябриин 10-һаа 13 болотор Польшын Варшавска воеводствын Бело- полянка һуурин шадар болоһон добтол- гын үедэ тагнуулшанай, ажаглагшын уял- га дүүргэхэдээ, батарейдээ аргагүй то- до заабари үгэһэн байна. Тиигэжэ гур- бан үдэр соо дайсанай 5 пулемёт бута сохигдожо, 30 гаран фашист хүлһөө буу- гаа». Энээнэй түлөө Санжиевай үбсүүн дээрэ «Шэн зоригой түлөө» медаль зүүл- гэгдэбэ. Тиигэжэ тэрэ хоёр иимэ ме- дальтай болоо һэн. Хоёрдохёо полкын командир тэрэниие Улаан Одоной ор- дендо зууршалһан байха юм. Теэд ди- визиин командованиин һэлгэгдэһэнһээ гү, али ондоо шалтагаанаар гү, орденой орондо медаль абаа бшуу.

Дүрбэдэхи шагналынь Алдар солын III шатын орден болоно. Тэрэмнай Поль- шын Окунев хото шадар болоһон байл- даануудай үедэ сержант Санжиев мино- мёдоороо дайсанай 81 миллиметрэй ми- номётно батарей, 2 пулемет бута сохёо, 40-өөд фашистнуудые үгы хэһэн байна. Тагнуулшан Санжиев батарейнгаа буу- далга залахадаа, телефонисттай хамта байһан өөрынгөөшье позициие буудуул- хаар заабари үгэһэн байгаа.

Тиихэдэ Польшын ниислэл хото Вар- шавые сүлөөлэлсэһэнэй түлөө Г. Л. Сан- жиев медаляар шагнагдаһан байна. Одер мүрэн хүрэтэр добтолһоор ошоод, тэндэ шархатажа, госпитальдо ороо һэн. Хэдэн һара соо эмшэлүүлээд, 1945 оной октябрь соо албанһаа табигдаһан юм.

Илалтын 40 жэлэй ойтой дашарамдуу- лан, Гармажап Лудупович Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай I шатын орденоор шагнагдаа бэлэй.

Мүнөө Г. Л. Санжиев түүхын эрдэмэй доктор, профессор, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша, олон шабинарые һургажа, эрдэмэй нэрэ зэр- гэнүүдтэ хүртөөгөө. Сибириин түүхэшэ- дэй дунда тэрэ ехэ хүндэтэй. Залуушуу- лай сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ- дэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Түгэсхэлдөө һунгуулиин Новоселенгин- скын округой һунгагшадые Эсэгэ оро- нойнгоо үнэн сэхэ хүбүүн, элитэ эрдэмтэ, нийтын ажал ябуулагша, Эб найрамдал хамгаалгын Буряадай комитедэй түрүү- лэгшэ Гармажап Лудупович Санжиевай түлөө дууһаа үгэхыень уряалха байнаб.

С. ХАНДАЖАПОВ,
партиин, дайнай ба ажалай ветеран.

ҮШӨӨ НЭГЭ БААТАРНАЙ ТОДОРБО!

Сэрэгэй республиканска ко- миссариадта оромсоорни, 3-да- хи таһагай начальник А. Ф. Сте- паненко:

— Мандашни нэгэ һонин үй- лэ хэрэг тохёолдоод байна. Ал- дар Солын бүхы орденуудай 11-дэхи кавалер республика до- торнай бии болоо!— гэһэн ба- яртай үгэнүүдээр намайе уг- таба. Үльгэр жэшээ харуулан, хархис дайсантай дайлалдаһан, Алдар Солын бүхы орденуудай кавалернүүд Б. М. Дамчеев, С. И. Батагаев, С. Х. Булутов, мүнөө амиды мэндэ Кабанскын райондо ажаһуудаг П. А. По- пов, И. И. Быков, Н. Ф. Суво- ров гэгшэдтэй адли Алдар Со- лын гурбан орден үбсүүндээ яларуулһан хэн бии болошоо гээшэб гээд маргажа байтар- ни, тэрэ:

— Сэлэнгын районһоо дайнда мордоод, тэндэ Алдар Солын III шатын хоёр орденоор, II шатын үшөө нэгэ иимэ орде- ноор шагнагдалан Гүродоржи Султумович Шарапов тухай хэ- лэнэб. Тэрэ дайнай һүүлээр тү- рэл нютагтаа бусажа хүдэлөө. 1986 ондо наһа бараа юм. Шаг- налай гуримаар Алдар Солын адли шатын орден нэгэ хүндэ хэдэн дахин барюулагдажа бо- лохогүй. Тиимэһээ бидэ дай- най хүлгөөтэ үедэ хэһэн алдууе заһаха зорилготойгоор дээдэ зургаануудта бэшэжэ, Алдар Солын I шатын орденоор Гүро- доржи Султумовичые шагнахы- ень гуйһан байнабди. Иигэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1990 оной янва- риин 2-ой Указаар, Г. С. Шара- пов Алдар Солын I шатын ор- деноор шагнагдаба. Орден тэ- рэнэй һамганда барюулагдаха, — гэжэ хөөрэбэ.

Сэрэгшэдэй шагналнууд, баа- тарлиг габьяаень гэршэлһэн тэмдэгүүд... Миин хүлһөө гоо- жуулан бэшэ, Ами наһан Үхэл хоёрой хоорондуур, улаан шу- һаяа адхаруулан олдодог са- хюусанууд. Эсэгэ ороноо хам- гаалгын Агууехэ дайнай үедэ олохон лэ сэрэгшэд шагналнуу- даа үбсүүндээ зүүжэ үрдеэгүй байха. Үгышье һаа, шагналнуу- дынь элдэб шалтагаанаар төө- ригдэжэ, амгалан тайбан му- нөө үе сагта эзэдээ хүсэжэ, ба- рюулагдаха юм.

Жэшээнь, Сэлэнгын районой Бүлюутэ нютагта ажалуугша дайнай ба ажалай ветеран Афа- насий Назарович Зайцевые аяар 1943 ондо шагнагдаһан Улаан Одоной ордениинь хүсэжэ, эдэ үдэрнүүдтэ энгэртэнь ярарба.

Яруунын районой Үлзытэ ню- тагай дайнай ветеран Хаймчик Базарович Базаров 1985 ондо наһа бараа бэлэй. Дүлэтэ 1944 оной байлдаанда барас мэтээр дайлалдаһанайнгаа түлөө тэрэ «Шэн зоригой түлөө» гэһэн ме- дальда зууршалагдаһан байгаа. Шагналынь мүнөө һаял ерэжэ, сэрэгэй районно комиссариа- дай яб-саб алхалһан хүнүүд Х. Б. Базаровай наһанайнь ну- хэр Ц. Б. Дамбиевада мүнөө- дэр медалиень дүмүүхэнээр дамжуулба.

Хэжэнгын районой Могсохон һууринһаа фронт руу мордо- һон сержант Максим Сампило- вич Данзанов 1945 ондо «Дай- шалхы габьяагай түлөө» ме- дальда, Эсэгэ Ороноо Хамгаал- гын дайнай I шатын ордендо зууршалагдаһан аад, шагнал- нуудаа зүүжэ үрдингүй, тэрэл жэлдээ хорото һомонһоо алда- лан унаа һэн. Эсэгын эрхим нэ- рые солотуулһан эдэ орден, медаль хүбүүндэнь — Г. Ц. Бу- дожаповта Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой энэ һайндэр соо дамжуулагдаха.

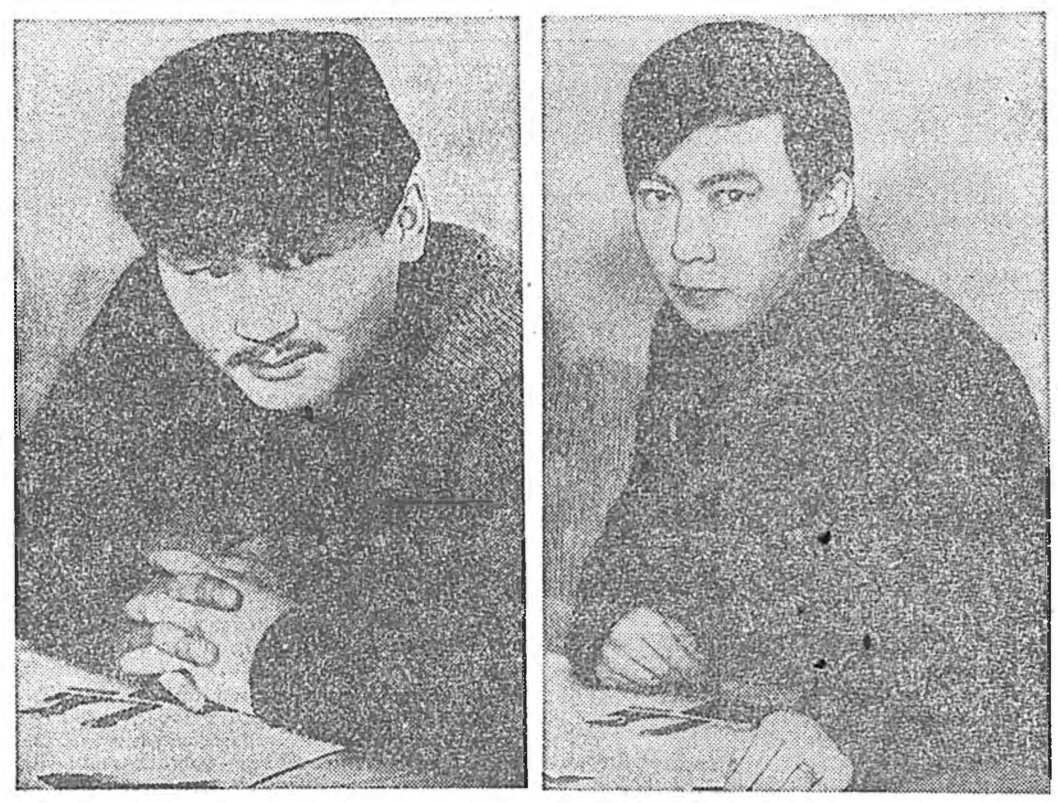
Бэшүүрэй районой Эдүй ню- тагта ажаһуудаг Д. Б. Баженов дайнда баатарай үхэлөөр уна- һан түрэһэн ахынгаа — Павел Борисович Баженовэй шагнаг- даһан «Шэн зоригой түлөө» медалиин үнэмшэлгэ-саарһа эдэ үдэрнүүдтэ абаба.

Эсэгын дайнай эдэгэшэгүй шарханууд эдэ шагналнуудай һүүлээр һайндэрэй баяр баясха- лантай холилдон, түрэлхидэй зүрхэ сэдьхэлдэ шэнэ хүсэтэй- гөөр яншана, баатар үбгэ эсэ- гынгээ, аха захынгаа түлөө омо- горхол, тэрээндээ адли арюун сэбэрээр, зоригтойгоор ажа- һууха гэһэн эрмэлзэл түрүүлнэ. Энэ дайнай баатарнуудай хатуу ёһо заншалнуудые үргэлжэлүү- лэн, мүнөөнэй хорёод-гушаад- тайшуул Афганистанда эбхэрһэн байлдаануудта угаа уһанда ха- янгүй, эрэлхэгээр дайлалдаа. Тэдэниие шье шагналнуудынь мүнөө үедэ хүсэжэ ерэнэ.

Хориин районой Баруун-Ха- суурта нютагһаа сэрэгэй албан- да мордожо, Афганистанай га- зар дайдада зориг габьяатай- гаар дайлалдаһан Александр Дармаевич Халудоровай дуун мэтэ залуу наһан душмануудай хорото һомонһоо харамтайгаар таһалдаа бэлэй. Шагналынь — Улаан Одоной орден эмгэн эхэдэнь барюулагдаа. Сержант Максим Петрович Ванданов мүн лэ холын Афганистанда алда- лан унаа. Хүбүүнэй эрэлхэг габьяае гэршэлһэн Улаан Одо- ной орден Сэлэнгын районой Тохой нютаг руу, эсэгэдэнь эльгээгдэбэ.

Сэрэгшэдэй шэн зориг таһар- шагүй, үеһөө үедэ дамжуулаг- дан, орден, медальнуудай та- лануудта шэнээр ялалзана.

И. ГОМБОИН.

Манай хөөрэлдөөн

«...ХАЙРАТА ХҮБҮҮДЫЕНЬ БУСААХАГҮЙШ»

АФГАНИСТАНҺАА совет сэ- рэгүүдэй гаража ошоһоор тэб- хэр жэл эдэ үдэрнүүдтэ гүйсэ- бэ. Мүнөө тэндэ юунэй боложо байдаг тухай бидэ радио бо- лон телевидениһээ мэдэжэ аба- набди...

Дайн дажарай һүжэрһэн га- зарта сэрэгэй алба гараха заяа- тай байһан хоёр хүбүүдтэй — Женя Будаев, Жаргал Мунку- ев гэгшэдтэй һаяхан уулзажа, хөөрэлдэһэн байнаб.

— Зай, хүбүүд, уужам Буряа- дайнгаа үзэсхэлэнтэ һайхан ню- тагуудай алинда түрэһэн, үдэ- һэн тухайгаа дуулгыт даа.

Ж. Будаев: — Би Хурамхаанай аймагай Алла юнтагта 1968 он- до түрөөб. Дэрээнэй дунда һур- гуулида арбан жэл һурааб. Һур- гуулиингаа һүүлээр Дэрээнэй совхоздо жэл үлүүтэй саг соо хүдэлөө һэм. Тиигээд лэ 1986 оной намар сэрэгэй албанда татагдаһан байгааб.

Ж. Мункуев: — Минии бага наһан Хэжэнгын аймагай Сул- хара нютагта үнгэрөө. Зүгөөр Загарайн аймагай Һүндэлгэ гэ- жэ нютагта түрэһэн юм. Му- нөө тэндэ тосхон үгы. Айл бул- та зөөшэнхэй. Сулхарада дун- да һургуули дүүргээд, леспром- хоздо хүдэлөөб. 1986 оной ап- рель соо сэрэгшэн болоһон байнаб.

— Тиигээд лэ сэрэгэй хүнгэн бэшэ албан эхилээ һэн бээз...

Ж. Будаев: — Тиигээ. Ново- сибирскэ областиин нэгэ нютаг- та алба гаража эхилээ һэм. 1987 оной май болотор тэндээ бай- гааб. Энээнэй һүүлээр Кабул- да албаяа үргэлжэлүүлээб. Би хэлхээ холбооной сэрэгтэ ра- диотелефонистаар алба хэһэн хүм.

Ж. Мункуев: — Минии албан Узбегэй республикын Самар- канд хотодо эхилээ һэн. Зур- гаан һарын үнгэрхэдэ, Афгани- станай Кундуз хото шадар ал- ба гаража байгааб. Би баһа хэл- хеэ холбоошон һэм.

— Тэндэ үнгэрһэн албан ту- хайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгыт.

Ж. Будаев: — Үхибүүн бай- хадаа, модон буу барьяад, дай хэжэ наадахада, ямар гоё һэм даа. Зүгөөр үнэн дайн гээшэ тад ондоо юумэн байшоо. Үдэр һүнигүй бууһаа гарһаа табин- гүй, ходо бэеэ зэһэнги ябаха гээшэ хүнгэн бэшэ хэрэг юм. Телефонист һэн тула, саг үр- гэлжэ хэлхеэ холбоотой байл- гаха гэжэ оролдохош. Душма- нуудтай тулалдаанууд үдэр бү- ри шахуу боложо байдаг һэн. Арбан табан һара соо Афгани- станда байхадаа, нүхэд хүбүү- дэйнгээ алуулхые, шархатахые харааб даа.

Ж. Мункуев: — Тэндэхи са- гай уларил аргагүй дулаан юм. Үдэртөө табяад-жараад градус халуун ходо байха. Огторгой тиихэдэ шэл шэнги, нэгэшье үүлэ харахагүйш. Жэл хахад соо тэндэ байхадамни, орой- доол хоёр-нэгэн дахин бороон дуһаа һэн. Иимэ халуун газар- та мүртэй ургасашье хаанаһаа гараха даа. Харахадашни, аф- ган таряашад модон анзаһан- даа сараа оруулан хай, газараа хахалжа ябаха. Тэдэ зон манда — совет сэрэгшэдтэ яһала тэ- сэмгэйгээр хандагша һэн. Зөө- риһөө энэ-тэрэ юумэ эрихэ, абалсаха һанаатайнууд ходо ерэхэ. Зарим газарта совет трактор, машина гэхэ мэтэ яһала бии агша һэн.

— Ямар зорилготойгоор Аф- ганистанда ерээд байһанаа гүй- сэд мэдэрдэг һэн гүт!

Ж. Будаев. — Интернацио- налис уялгаяа дүүргэнэ гээшэ- бди гэжэ һанажа ябадаг һэм- ди. Шэнэ, һайхан ажабайдал байгуулхадань афган арадта ту- һалнабди гэжэ этигэдэг байгаа- бди. Харин мүнөө болоод бай- хада, хамаг юумэн хуу тад он- доогоор харагдана, ойлгогдо- но. Арад бүхэн хуби заяагаа, ажабайдалаа өөрынгөө дураар, һанаашаараа зохёохо зэргэтэй ха юм. Тиихэдэ хүршэ орон- һоо ороод, бидэндэ адляар ажаһуугты гэһэн ябадал бидэ хээбди. Иимэ ааша хэндэ һай- шаагдамаар бэ даа. Арад бүхэ- нэй ажаһуудал өөрсэ, онсо шу- хаг илгаатай байдаг гээшэ. Таа- над булта «улаантан» болоод, манда адляар һууха ёһотойт гэһэншүү ябадалһаа үрэ хээзэ- дэшье гарахагүй. Совет орон доторнай мүнөө боложо бай- һан үйлэ хэрэгүүдые абаад үзэгты.

Ж. Мункуев: —Зүб, зүб. Үн- дэһэн соёлоо, хэлзээ, ёһо зан- шалнуудаа орхихо баатай бо- лоһон арадууд мүнөө толгой- гоо үргэжэ, сэхээ хэлэхэ арга- тай болобо ха юм. Олон жэлэй турша соо тон буруугаар ябуу- лагдаһан политикын хойшолон- гууд мүнөө үзэгдэжэ байнал.

— Уужам оронойнгоо элдэб нютагуудһаа хүбүүдтэй албан- даа суг ябаа аабзат!

Ж. Будаев: — Тиигээ. Рос- син, Кавказай, Дунда Азиин олон хүбүүд байгаа. Гадна энээгүүрхи нютагуудһаа хүбүүд- тэй суг ябааб. Жэшээнь, Шэ- тэһээ Саша Ким, Агаһаа Жамь- ян Цыбендариев, Баир Батомун- куев гэгшэдые нэрлэхэдэ боло- хо. Мүнөө тэдэ булта гэртээ бусажа, зариманиинь һурана, нүгөөдүүлынь хүдэлмэрилнэ. 1988 оной август һарада ма- най часть байраһаа хүдэлжэ, хойшоо дабшаад, Амударья дээрэхи мантан хүүргэ дээгүүр түерүүлээд, түрэл ороноо оро- жо ерээ һэмди. Тэрэ гэһэнһээ хойшо дайшалхы нүхэдөөрөө уулзаагүйб. Заримантайнь бэ- шэлсэнэбди.

— Дариин хүхэ утаан соо- гуур ябажа гараһан хүдэр шам- бай хүбүүдэй нютагуудаа буса- хада, тэндэнь баһал «шанга ту- лалдаан» — шэнэдхэлгын үйлэ хэрэгүүд угтаба. Албан хойрог ябадалые, абалга эдилгые үзэн ядажа байһан тухайгаа «афган» хүбүүд эрид шиидэнгеэр, сэхэ руунь хэлэжэ, энээгээрээ олон- до һайшаагдаа...

Ж. Мункуев: —Орон соомнай үзэгдэжэ байһан гажа буруу зүйлнүүд. Афганистанһаа буса- һан хүбүүдтэ илангаяа тобойсо элеэр мэдэрэгдэдэг. Тиимэһээл эдэ бүгэдые бидэ үзэн ядана- бди, түргэн усадхахые хүсэнэ- бди.

Ж. Будаев: — Афганистанда алба хэһэн хүбүүд хүнгэлэлтэ- нүүдтэ хүртэнхэй гэжэ булта мэдэхэ ёһотой. Гэхэ зуура тэдэ- нээ абахын тула, газар доро орон алдатараа доромжолуул- ха ушарнууд хэды дахин ушар- даг бэ даа. Ухаагаараа түйхэ, сэдьхэлээрээ ойлгохо һэшхэл- гүй ноёд дарганарһаа шадаал һаа түргөөр сүлөөрхэ хэрэг- тэй.

— «Афган» хүбүүдые ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, горитой хубитаяа оруулха шадалтай зон гэжэ һа- надагби.

Ж. Мункуев: — Ниитын хү- дэлмэридэ, илангаяа эдиршүү- лые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, би- дэ хабаадалсаха ёһотойбди гэ- жэ ойлгодогбди. Афганистанда алба гарагшадай республикан- ска, Улаан-Үдэ хотын соведүүд эмхидхэгдэнхэй. Сэрэгэй-патрио- тическа хэдэн клубууд хотодо- мнай бии. Манай үүсхэһэн хү- дэлмэри бүри эршэмтэйгээр ябуулагдаха аад, үсөөн бэшэ ушарта засаг баригшадай тоо- доггүйһөө боложо, урагшагүй- дэдэг байна.

— СССР-эй Арадай депута- дуудай хоёрдохи съезд дээрэ түсхай тогтоол абтаа һэн гүб даа. Совет сэрэгүүдые 1979 оной декабрь һарада Афгани- стан руу оруулха тухай шиидхэ- бэридэ политическэ сэгнэлтэ үг- тэхэдөө, энэ шиидхэбэри эрид шууд буруушаагдаһан байна. Тиихэдэ Афганистанда алба га- раһан сэрэгшэдэй, тэндэ алуул- һан хүбүүдэй гэртэхидэй ажа- һуудалда хабаатай асуудалнуу- дые шиидхэхэ талаар гүрэнэй программа табихыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даал- гагдаа.

Ж. Мункуев: — Һүүлэй үедэ хэды олон тогтоолнууд абтаа- наб даа. Теэд тэдэ булта бэе- лүүлэгдэдэг гээшэ гү? Хэн ха- рюусахаб? Хамтын байрын би- шыхан таһалганууд соогуур дүрбэ-табаараа хашалдажа бай- һан зандаабди. Шэнэ тогтоо- лой шиидхэбэринүүдэй саг соо- гоо бэелүүлэгдэхэ ушар гүрэ- нэй гүйсэдхэхы органуудһаа гүй- сэд дулдыдаха гээшэ. Гэхэ зуу- ра мүнөө дунда, залуу наһанай хүтэлбэрилэгшэд хэрэгтэй гэжэ һананаб. Пенсиин наһанда хү- рэшэһэн ноёдһоо юу хүлеэл- тэйб даа?

Ж. Будаев: —Афганистан руу сэрэг оруулха гээд хургаараа һүрөөтэйгөөр зангаһан тэрэ хү- тэлбэрилэгшэ мүнөө үгы. Тии- мэһээ энэ дайе буруушаагаад- хихаһаа бэлэн юун байхаб даа. Арбан жэл соо тэндэ байлга- мнайшье ехэ нүлөө үзүүлээгүй ха. Мүнөө Афганистанда үхэл тахалай үргэлжэлһөөр байһые радио, телевизорээр дуулана, харанабди. Теэд уйдхар гашуу- далда абтажа, сагһаа урид тол- гойгоо сайшаһан эхэнүүдтэ эдир хайрата хүбүүдыень бусааха- гүйш...

• • •

Эдэ хүбүүд эрэлхэг баатар- шалга харуулһанайнгаа түлөө Афганистанай республикын пра- вительствын зүгһөө дайшалхы медаляар шагнагданхай юм. Тү- рэл оромнай тэдэниие СССР- эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 70 жэ- лэй ойдо гаргагдаһан медаляар, «Интернационалист -сэрэгшэдэ» гэһэн тэмдэгээр шагнаа. Гад- на СССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамота хүбүүдтэ барюулагданхай.

Женя Будаев Жаргал Мунку- ев хоёр Буряадай багшанарай институтда түрүүшынгээ жэл һуража байнхай. Хүбүүд сэрэ- гэй эхин бэлэдхэлэй багшанар болохо юм.

Д. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн гар- һаа) Е. Будаев, Ж. Мункуев.
Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

...СХААЛЫНЬ ...ЭЛЭГДЭХЭ

...о дүтэлүүлхэ хэрэгтэ совет ...а оруулһан гээд мэдээжэ. ...а байлдаан дундуур гү, али ...концлагерьнуудта наһа ба- ...хүнүүдэймнай нэрэ, обогууд ...лэжэ, хэтын заяанда мартаг- ...о бүгэдые һэргээхэ, мүнхэл- ...Эхэ орон дотор ехэ хүдэл- ...ю эхилбэ.

...дуудай Хориин районно Со- ...Дурасхаалай дэбтэр хэблэхэ ...митет эмхидхэжэ, гэшүүдынь ...болон посёлково Соведүүд- ...ерэз эрхилнэ.

...энэ дэбтэр бэлдэхэ хүдэлмэ- ...апрелиин 15 болотор дүүрэ- ...эд арадай депутадуудай рай- ...исэдкомой архивай таһагые ...Тарабукин хөөрэнэ.— Энэ ...гтэмнай ажалай болон дай- ...һургуулинуудай багшанар ба ...депутадууд эдэбхитэйгээр ха- ...тэй.

Ф. ХАНДАРХАЕВ.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ УУЛЗАЛГА

Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан уулзалга Улаан-Үдын сэ- рэгэй гарнизондо болобо. Һайндэрэй уулзалга- да Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад уригдаһан байгаа. Залуу сэрэгшэд- тэ айлшаар ерэгшэдэй дунда Улаан-Үдэ хото- до, Бэшүүрэй, Тарбагатайн, Загарайн, Ивалгын, Мухар-Шэбэрэй районуудта ажаһуудаг ветера- нууд олон байба.

Сэрэгшэдтэй уулзалга үнгэргэһэн дайнай ве- теранууд мүнөө үедэ залуушуулай дунда сэрэ- гэй-патриотическа, интернациональна хани ба- рисаан, дайшалхы габьяа тухайгаа дэлгэрэнгы- гээр хөөрэжэ үгэһэн, олон тоото асуудалнууд- та харюусаһан байна.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүү- лэгшэ С. Н. Булдаев, республикын ветерануу- дай соведэй түрүүлэгшын орлогшо Н. Н. Хо- роших, сэрэгэй алба хаагшад А. В. Ковтунов, Р. Б. Горелов, дайнай ветеранууд П. С. Афанась- ев, К. Г. Ревенский, Н. Ф. Опак, К. И. Тимофеев болон бусад суглараашадай урда һайндэрэй амаршалгын үгэнүүдые хэлэһэн байха юм.

А. КУШНАРЕВ.

...ушан хэлэ бэшэгэй хэшээлнүүд

V.

Энэ тасулган-дур ширэгэ сан- дали олан байимой. Ман-у нү- күр-түр улаган ба кукэ харан- да байимой. Тан-дур сайин үзүг байимой уу? Тан-у үзүг хамига байимой. Мину үзүг эндэ ширэгэн дэгэрэ байимой. Энэ бэкэ йамбар үнггэтэй бүй. Монггол ном ман-у багши-дур байимой.

Суругчид сургагули-дур ирэ- мүй. Та хамига йабумой. Би сургагули-дур йабумой. Тасул- ган-дур оро. Чи ном-ун сагдур очи. Та энэ кукэ дэбтэр-түр би- чимүй.

Надур хойар сайин үзүг байи- мой. «Мину нүкүр-түр монгол ба орос сонин байимой.» Тан- дур ямабар үнггэтэй бэкэ бай- имой. Надур кукэ үнггэтэй бэкэ байимой. Тэрэ тасулган-дур байимой. Ном-ун санг-дур орос ба монггол ном олан байимой. Ман-у тасулган-дур нигэн эгү- дэ, гурбан цонгхо байимой. Чи- мадур кукэ цагасу бүй уу? На- дур кукэ цагасу байиху үгэй. Надур цаган цагасу байимой.

Суругсан далай, суруга үгэй балай. Эндэ тэндэ суругчид йа- бумой.

Эндэ зарим үгын уншалгые буряад хэлэндэ тааруулан гү, али буряадай уншалгаар табиг- даһан гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Жэшээнь, буряадууд нүкэр гү, али нүхэр гээд үгүүлхэдэнь, монголшууд нөкөр гү, али нө- хөр, оро-ору, ирэ-ерэ, очи-ошо, нигэн-нэгэн г. м.

ТАСС · АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

МНРП-гэй ПРОГРАММЫН ШЭНЭ НАЙРУУЛГЫН ПРОЕКТ

УЛААН-БААТАР. Монго- лой Арадай-революционно партиин Программын шэнэ найруулгын проектые зохёо- хо комиссиин ээлжээтэ засе- дани МНРП-гэй ЦК-гай Ге- неральна секретарь Ж. Бат- мүнхын түрүүлэлгэ доро бо- лобо гэжэ «Үнэн» газетэ бэ- шэнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ комиссиин бэелүүлһэн ажал ябуулгын дүнгүүдые Монголой хүтэл- бэрилэгшэ согсолһон байгаа. МНРП-гэй Программын шэнэ найруулгын проектые зохёо- ходоо, орон доторхи хубилган шэнэдхэлгын зорилгонуудтай, илангаяа партиие шэнэдхэл- гын асуудалнуудтай таарал- дуулан табиха хэрэгтэй гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генераль- на секретарь тэмдэглээ. Об- щество дотор партиин дүүр- гэхэ үүргые, бэелүүлхэ зо- рилгонуудые МНРП-гэй Про- грамма шэнээр тодорхойлхо ёһотой. Партиин шэнэдхэгдэ- һэн Уставые, оронойКонсти- туциие, һунгалта тухай МНР- эй Хуулиие зүбшэн хэлсэжэ, баталан абалгатай энэ шуха- ла документые шэнээр най- руулха хэрэгтэй гэжэ Ж. Батмүнх хэлэбэ.

ЦЗЯН ЦЗЭМИНЬ УРЯАЛБА

ПЕКИН. КПК-гай хүтэл- бэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые шэлэжэ олоод, зүбөөр таа- руулан табихыень, орон до- тор кадрова хүдэлмэрилэгшэ- дэй дунда аттестаци үнгэргэ- хыень КПК-гай ЦК-гай Гене- ральна секретарь Цзян Цзэ- минь уряалба. Ороной про- винциинууд болон хото горо- дуудай парткомуудай эмхид- хэлэй таһагуудые даагшанар- тай тэрэ уулзаһан байгаа.

Марксын суртал һургаал- нуудые баримталан бэелүүл- дэг хүнүүд лэ парти болон гүрэн дотор бүхы шатын хү- тэлбэриие гартаа батаар ба- рижа байха ёһотой. Нёдондо жэлэй апрель-июль һарануud- та үүдхэгдэһэн гурим буса ябуулгануудһаа, правитель- ствада эсэргүү үймөө хүл- гөөнһөө һургаал абахадаа, иимэ тобшолол хэжэ болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ КАМПАНИ

БУДАПЕШТ. Венгриин Гүрэнэй суглаанда мартын 25-да үнгэргэгдэхөөр хараа- лагдаһан һунгалтануудтай да- шарамдуулан, эдэ үдэрнүүдтэ орон дотор үнгэргэгдэжэ бай- һан олон тоото митингнүүд, жагсаалнууд дээрэ «Ниитын аюулгүй байдалые бэхижүүл- хэ!», «Общество дотор гурим журамые бэхижүүлхэ!» гэһэн уряанууд олоор соностоно.

Элдэб партинуудай һунгуу- лиин бюронуудта добтолго- нуудтай, хүнүүдые, бүхэли эмхинүүдые баһамжалан до- ромжолгонуудтай, хархис ябуулгануудтай уламжалан, общество дотор гурим журам тогтоохо асуудалай шухала удха шанартай байһые Венг- риин парламентда болохоёо байһан һунгалтын урда тээ партинуудай амгалан тэмсэл тухай асуудал шухала удха шанартай болоно.

ЭСЭСЭЙ ДҮНГҮҮД

ТОКИО. Ороной хуули гар- галгын дээдын зургаанда үн- гэргэгдэһэн ээлжээтэ бэшэ һунгалтын үедэ Японой ли- берально-демократическа пар- ти ороной парламентын тү- лөөлэгшэдэй палатада тогтуу- ритай олонхиин дуу абаба. Дуугаа үгэлгын эсэсэй дүн- гүүдэй ёһоор ЛДП 275 һуури абаһан байгаа. Нүлөө ехэтэй доодо палатын тараагдахын урда тээ тэрэнэй абажа бай- һан 295 депутадай мандадтай сасуулбал, энэнь зарим тэды доошоо байгаашье һаа, нэгэ партиһаа бүридүүлэгдэһэн правительствые дахинаа бү- ридүүлхэ, тиигэжэ 35 жэл соо ороноо хүтэлбэрилгые сахиха байһан ушарые хан- гаха юм.

Доодо палатада депута- дайнгаа корпусые 1,5 шахуу дахинаар олошоруулһан Япо- ной социалис партиин гол хү- сэнүүд ехэ амжалта түйлаба. Мүнөө тэрэ 136 һуури абаа.

Соёлой һонин

ЗОХЁОХЫ НЭГЭДЭЛ БАЙГУУЛАГДАБА

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Жамьян Балданжабоной эдэбхи үүсхэлээр бүри 1947 ондо Агада нютагай газетын дэргэдэ уран зохёолой нэгэдэл байгуулагдаһан юм. Округой, бүхыдөө Буряад ороной соёлой хүгжэлтэдэ энэ нэгэдэлэй оруулһан хубита айхабтар ехэ. Һаяшаг эндэхи хүгжэмшэд нютагайнгаа уран зохёолшодой жэшээгээр һайн дуранай композиторнуудай нэгэдэл байгуулба.

Округой гурбан районуудай хүгжэмэй багшанар, соёлой хүдэлмэрилэгшэд болон бусад мэргэжэлтэд Агада сугларжа, нэгэдэлэйнгээ эмхидхэлэй суглаа үнгэргөө. Эндэ нэн түрүүлэн һайн дуранай композиторнуудай нэгэдэлэй устаа зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаа. Мүн зохёохы коллективэй үг зорилго, тэрэнэй гэшүүдэй эрхэ болон уялганууд тодорхойлогдоһон, хүтэлбэрилхы орган һунгагдаһан байна. Округой композиторнуудай нэгэдэлэй совет 5 хүнһөө бүридхэгдөө. СССР-эй композиторнуудай холбооной гэшүүн, Агын хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша Б. Б. Дондоков тус нэгэдэлэй түрүүлэгшээр нэгэн дуугаар һунгагдаба. Мүн һайн дуранай композиторнууд Дагба Ринчинов, Бата Бальжинимаев, Ринчин Балдандашиев, Сэсэг Чойжолхамаев гэгшэд нэгэдэлэй советэй гэшүүдээр һунгагдаа. Арадай уран бэлигэй научно-методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэ Сэндэмэ Гергенова тэрэнэй секретаряар баталагдаба. Ушар юуб гэхэдэ, арадай уран бэлигэй окружной научно-методическа түбэй дэргэдэ энэ нэгэдэл байгуулагдаба ха юм.

Округ дотор ажалладаг хүгжэм, дуунда дуратайшуулые, нэгэдүүлхэ, тэдэнэй уран бэлиг олондо дэлгэрүүлхэ гол зорилготой энэ нэгэдэл түрүүшынгээ үдэрһөө тодорхой ажал ябуулха аргатай байһанаа гэршэлбэ. Нэн түрүүлэн хүгжэм, дуу зохёохо дуратайшуултай һуралсал үнгэргэхэ. Нэгэдэл Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбоонтой, республикын Хүгжэмэй бүлгэмтэй тон нягта холбоотойгоор ажалаа ябуулхаар хараална. Тэндэһээ мэргэжэлтэ композиторнуудые, хүгжэм шэнжэлэгшэдые урижа, бэшэһэн зохёолнуудаа зүбшэхэ юм. Гадна округ, область, республика дотор үнгэргэгдэһэн уран һайханай конкурс болон фестивальнуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаха. Округой нютаг, һуурин болон тосхонуудта һайн дуранай композиторнуудай зохёохы хүдэлмэридэ зорюулагдаһан үдэшэнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Зунай һаранuудта нэгэдэлэй гэшүүд арадай аман зохёол, урданай дуунуудые суглуулха хэрэг ябуулхаар түсэблэнэ.

Агын композиторнууд Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной тоосоото пленумдэ хабаадалсахаар хараалнад. Гэхэтэй хамта эдэнэр өөһэдөө байгша оной ноябрь һарын эсэсээр Шэтэ хотын ажалшадай урда уран бэлигэй талаар тоосохо юм.

Үшөө нэгэ онсо тэмдэглэхэ зүйл гэхэдэ, һайн дуранай композиторнуудай нэгэдэл округой хүгжэмэй бүлгэмэй, литературна нэгэдэлтэй тон нягта холбоотойгоор ажалаа ябуулхаар түсэблэнэ. Дээрэ дурсагдагша уран бэлигтэнэй коллективүүдтэй хамта концерт-наада бэлдээд, округойнгоо ажалшадта харуулха байна. Иигэжэ манай нютагта соёлой ажал хүдэлмэрииие улам эдэбхижүүлэлсэхэ үүргэтэй үшөө нэгэ зохёохы нэгэдэл мүндэлбэ гээшэ. Манай хүгжэмшэд, композиторнууд нэн түрүүлэн округойнгоо зоной анхарал татама хүгжэмтэ зохёолнуудые бэшэжэ, тэдэнэйнгээ урма зоригые бадаруулхые оролдохо юм.

Б. ДОНДОКОВ.

«ЕРЭХЫЕТНАЙ УРИНАБДИ»

Байгша оной февралиин 25-да Улаан-Үдын Сокол һууринай соёлой-спортивна комплексын үүсхэлээр Сагаан һарые угтамжын һайндэрлэлгэ үнгэргэгдэхэнь.

Түрэл арадаймнай хэр угһаа тэмдэглэжэ ябаһан Сагаалган Буряадаймнай хуулита һайндэр болгогдожо, республика доторнай үргэнөөр тэмдэглэгдэхэнь бшуу. Тиимэһээ Сокол һууринайхид мүн лэ үргэн бэлэдхэл ябуулжа эхилэнхэй.

Театрализованно харалга, Ивалга тосхоной зүүн зүгэй хатарай «Ганг», Буряадай хүдөө ажахын институдай «Алтан Булаг» гэжэ ансамбльнуудай хабаадалгатай концерт Сагаалганай программада оруулагданхай юм. Гадна һээр шаалга, шагай харбалга гэхэ мэтын буряад арадай нааданууд үнгэргэгдэхэ. Басагад бэреэдүүд арадайнгаа заншалта эдеэнэй зүйлнүүдые бэлдэжэ, жюрин үзэмжэдэ табиха байна. Харин бүхэ барилдаанда илажа гараһан шамбай бүхэдэ эрье хонин шан барюулагдаха. Һайндэрлэлгын үедэ эдихэ юумэнэй зүйлэй, тарай бэлэгүүдэй худалдаа наймаан, дэлгээгдэхэ. Үхибүүдые мори шаргаар шэрэлгэ эмхидхэгдэхэ.

Сагаалганай һайндэртэ Сокол һууриндамнай ерэхыетнай уринабди!

В. ДАШИЕВ.
Сокол һууринай соёлой-спортивна комплексын гэшүүн.

АРАДАЙ ЭМШЭЛЭЛГЫН АР...

Байгша оной январь һарада манай Улаан-Үдэ хотодо арадай эмшэлэгшэ В. В. Храмцов, мүн тэрэнэй ассистент Л. В. Байдак гэгшэд республикын Байгалые хамгаалалгын болон арадай эмшэлэлгын жасын уряалаар ерэжэ, эди шэдиин аргаар хүн зониие эмшэлхэ олон сеанснуудые авиационно заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордон, хүгжэмэй училищиин концертнэ зал болон нарин сэмбын комбинадай Соёлой ордон соо үнгэргэбэ.

Би 17 жэлдэ хии ханяадаар (бронхит), зүрхэнэй астма үбшөөр үбдэдэг, мүн 1985 онһоо амтатай юумэ эдихэдээ, аллергитэжэ зободог аад, тэрэ эмшэлэгшэдэй 4 сеансда ябажа, бэемни эли бодо һайжараа. Үнэхөөрөө арга шэдитэй эмшэлэгшэд байна гэжэ үнэншэбэб. Нэгэдэхеэр, аллергимни үгы боложо, мүнөө амтатай юумэ хамаагүй эдинэб. Хоёрдохёор, газаа, илангаяа хүйтэн агаарта ябахадаа, ханяадамни һэдэржэ, хии хөөһэн гараад, амимни хаагдадаг һэн. Тиихэдэнь эфедрин, теофедрин, эуфиллин гэхэ мэтэ эм хүртэжэ, тэрэнээ бууруулдаг байгааб. Харин мүнөө хии хөөһэн гарахаяа болижо, бага зэргэ түргөөр ябадаг болонхойб.

Арадай эмшэлэгшэ Виталий Вениаминович Храмцов хүнэй ухаан сэдьхэлдэ нүлөөлжэ, тэрэнэй бэеын хамгаалхы хүсые элсүүлэн байхадаа, өөр тухайгаа хөөрэнэ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, хүниие аргалхын тулада эмнэгшын био-талмай 900 единицэ байха ёһотой юм ха. В. В. Храмцовой био-талмайнь 1600 единицэ, харин ассистентынхинь 1200 единицэ юм байна.

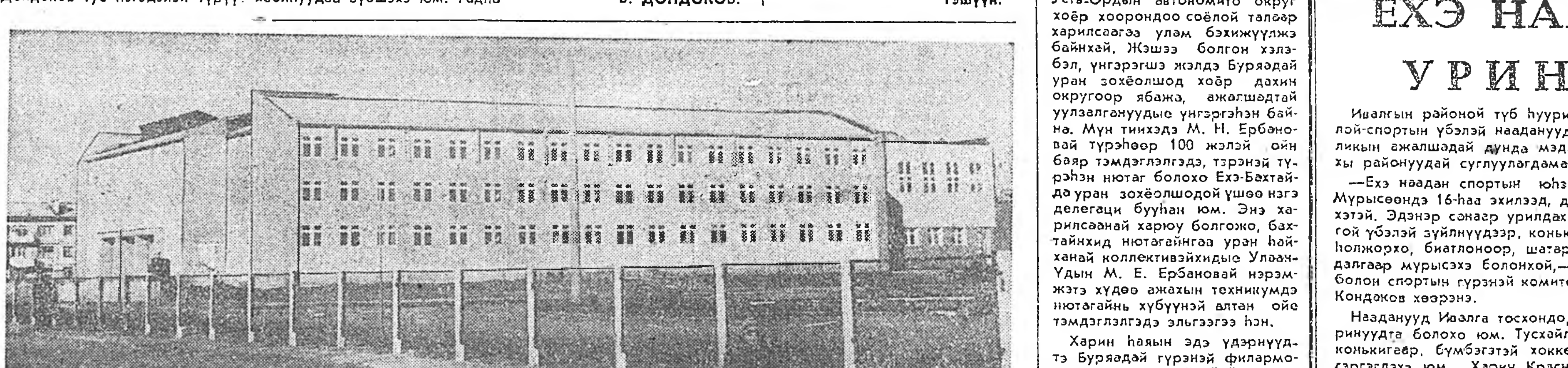
Урдандаа иимэ арга шэдитэ хүнүүдые мэхэшэн гэхэһээ эхилээд, элдэб эсээр муушалдаг байгаабди. Мүнөө арадайнгаа энэ ехэ нэгэ баялигта анхаран, зоной аша туһада зорюулдаг боложо байһамнай һайн гээшэ. Гараха түрэхэһөө иимэ арга бэлигтэй хүнүүдые Москвада шэнжэлээд, бүридхэлдэ абажа, тусхай үнэмшэлгэ үгэдэг болонхой. В. В. Храмцов 47-дохи номерой экстрасенс юм.

Юрэ хүн бүхэндэ био-талмай, био-элшэ бии юм гэжэ тэрэ хөөрэнэ. Тиимэһээ өөртөө этигэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Энэнь аутогенно һорилго гэжэ нэрэтэй. Зарим ехэ хүсэл зоригтой хүнүүд энээниие хэрэглэн, али бүхы үбшэниие сэрадагшье байха юм.

А. М. Кашпировский, А. В. Чумак гэхэ мэтэ суута экстрасенснүүдэй онол аргын зарим зүйлнүүдые В. В. Храмцов хэрэглэнэ. Жэшээнь, уһан болон үбшэнтэдэй элдэб юумэндэ альгаа дахуулан, био-элшээ сасана. Тэрэниие хэрэглэхэдээ, хүн нэгэ һара соо архи уухагүй гэхэһээ эхилээд, тусхай дүримүүдые баримталха ёһотой.

Түгэсхэлдөө түлбэри тухайнь хоёр үгэ хэлэлтэй. Энэ арадай эмшэлэгшын нэгэ сеанс 10 түхэригтэ юм. Харин Ю. Лонге гэгшынхи 3 түхэригтэ байжа, хүн зоной олоор ерэһыень һананабди. Мүнөө үнэрхөө юм гү, хүн зон үсөөн ябаа. Ехэ шууяагүй байжа, эди шэдинь хүн бүхэндэ һайнаар хүртэбэ.

Минии үнэн зүрхэнһөө эти...

ҺАРУУЛ УУЖАМ ҺУРГУУЛИДА

Байгша оной эхеэр Кабанскын районой Селенгинск посёлогто 1266 һууритай үргэн уужам шэнэ һургуули толлогдобо.

— Һургуулиин байшангай баригдахада, багшанарнай түрэлхидтэй хамта арбаад үдэр соо бүхы мебель болон хэрэгсэлнүүдые табяад, һурагшадаа угтахаар бэлэн болгоо һэмди. Манай һургуулида түбүүд эмхидхэгдээ. Жэшээнь, искусствын, шатарай, хүүгэдэй гэхэ мэтэ түбүүд байха. Искусствын түбтэ: литературын, хүгжэмэй, уран зурагай кабинедүүд орохо байна. Тиихэдэ энэ һургуулиимнай байшангай барилга хэһэн барилгашадта, туһа хүргэһэн түрэлхидтэ баяр баясхалан хүргэхэ байнаб,— гэжэ һургуулиин директор Галина Георгиевна Чебышева хэлэнэ.

«Селенгапромстрой» трестын барилгашад хоёр миллион түхэриг ашаглажа, хоёр жэл хүрэхэгүй саг соо һургуулиин байшангай барилга дүүргэһэн байна. Н. С. Ануфриевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид һургуулиин байшангай торхо бүтээлгэдэ һайнаар хүдэлһэн юм.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Селенгинск посёлогой 3-дахи һургуулиин шэнэ байшан. 2. Һургуулиин һүлдэ түлхюур һурагшада барюулагдаа.

АЛАЙР, АЛЯАДААР...

Һүүлэй үедэ Буряадай АССР Усть-Ордын автономито округ хоёр хоорондоо соёлой талаар харилсаагаа улам бэхижүүлжэ байнхай. Жэшээ болгон хэлэбэл, үнгэрэгшэ жэлдэ Буряадай уран зохёолшод хоёр дахин округоор ябажа, ажалшадтай уулзалгануудые үнгэргэһэн байна. Мүн тиихэдэ М. Н. Ербановай түрэһөөр 100 жэлэй ойн баяр тэмдэглэлгэдэ, тэрэнэй түрэһэн нютаг болохо Ехэ-Бахтайда уран зохёолшодой үшөө нэгэ делегаци бууһан юм. Энэ харилсаанай харюу болгожо, бахтайнхид нютагайнгаа уран һайханай коллективэйхидые Улаан-Үдын М. Е. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ нютагайнь хүбүүнэй алтан ойе тэмдэглэлгэдэ эльгээгээ һэн.

Харин һаяын эдэ үдэрнүүдтэ Буряадай гүрэнэй филармониин дуу, хатарай «Байгал» ансамбль округоор айлшалжа, бэлиг шадабаряа харуулба. Алайрай аймагай Аляадууд һууринай соёлой байшан соо «Байгал» ансамблиин табиһан концертдэ хүн зон олоороо суглараа һэн. Ансамблиин дуушад Д. Ринчинова, Т. Галсанова, Буряадай АССР-эй габьяата артист А. Данзанов гэгшэдэй буряад, монгол дуунуудые хонгёо һайхан хоолойгоор дуулахадань, аляадуудайхидта ехэтэ һайшаагдаа. Түрэл арадайнгаа гоё һайхан хубсаһа үмдэһэн хүбүүд, басагад хүхюун хатарнуудые харуулжа, нютагай залуушуулай дура зүрхые буляагаа. Энда Л. Субанова, О. Сультимов, А. Аюшеев гэгшэдые тэмдэглэмээр.

Концертын түгэсхэлдэ ансамблиин артистнууд нютагай зоноор хамта буряад арадайнгаа заншалта ёохор хатарһан байна.

И. ТУГУТОВ.

Спорт

ЕХЭ НААДАНДА УРИНАБДИ

Ивалгын районой түб һууринда республикын хүдөөгэй соёлой-спортын үбэлэй нааданууд мүнөөдэрһөө эхилбэ. Республикын ажалшадай дунда мэдээжэ болоһон энэ наадандa бүхы районуудай суглуулагдамал команданууд суглараа.

—Ехэ наадан спортын юһэн зүйлөөр үнгэргэгдэхэ болоно. Мүрысөөндэ 16-һаа эхилээд, дээшэ наһатайшуул хабаадаха эрхэтэй. Эдэнэр санаар урилдаха, эстафетэ дамжуулалсаха, ГТО-гой үбэлэй зүйлнүүдээр, конькигаар урилдаха, хадаһаа санаар һолжорхо, биатлоноор, шатар, даам, бүмбэгэтэй хоккей наадалгаар мүрысэхэ болонхой,—гэжэ республикын Физкультура болон спортын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. П. Кондаков хөөрэнэ.

Нааданууд Ивалга тосхондо, мүн Оронго, Красноярово һууринуудта болохо юм. Тусхайлан хэлэхэдэ, Ивалга тосхондо конькигаар, бүмбэгэтэй хоккей наадалгаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Харин Красноярово һууринай хойто, баруун захаар татагдаһан, түхеэрэгдэһэн санын зүргөөр биатлоноор, санаар, ГТО-гой үбэлэй зүйлнүүдээр урилдаха болонхой. Тиихэдэ шатаршад Оронгодо сугларжа, хэдэн үдэрэй туршада наадаха юм.

Мүнөөдэр үглөөнэй 10 часһаа эдэ нааданууд программынгаа ёһоор үнгэргэгдэхэнь. Харин үдэрэй 3 часһаа ехэ наадaнай нээлгэ боложо, һайндэрэй концерт, наадан зэдэлхээр хараалагдана. Мүрысөөндэ хабаадаха районуудай суглуулагдамал команданууд үсэгэлдэрэй Ивалга тосхондо буужа, урилдаанай болохо газарнуудтай танилсаһан, санын зүргөөр һорилго хэһэн байна.

Гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлхэ ехэ наадануудта али районой командын шалгаржа, шагнал хайрада хүртэһэн тухай репортаж, мэдээсэл газетэдэ толилогдожо байхa юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Барилдаан

...дай түлөөлэгшэд гурбадахи шангуудта хүртэбэ.

Хубиин тоосоогоор гол түлэб СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэтэйшүүл илажа гараһан байгаа. Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Орлэн Менчидтэй хабаяа туршажа барилдаха хүн олдобогүй. Тэрэ Тувын АССР-тэ дунда һургуулида һурсын суглуулагдамал командын бүридэлдэ батаар оронхой. 57 килограммай шэгнүүртэ тэрээнтэй тэнсэжэ барилдаха хүн олдобогүй.

Удаадахи хоёр шэгнүүртэ технологическа институдай түлөөлэгшэд спортын мастер Станислав Гармаев, мастерта кандидат Александр Плешаков гэгшэд илалта түйлэбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ багшанарай институдай суглуулагдамал командын гэшүүд, спор...

ҺАЙН ҺАЙХАН ХЭРЭГ

Манай орон дотор эмхидхэгдэжэ байһан энэрхы сэдьхэлэй хэмжээ ябуулганууд һайн һайхан ёһо заншалнуудые һэргээжэ эхилбэ.

Дайнай ба ажалай инвалидуудта хүнгэлэлтэнүүдһээ эхилээд, үлбэр, мүн үншэн үхибүүдтэ туһа хүргэхэ, махабадаа һэргээхэ, һайжаруулха, түбүүдые байгуулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ, ядуу түлюур байдалтай олохон хүнүүдые дэмжэн туһалха сэдьхэлэй уряагай һайн хэрэгүүд бүтээгдэнэ.

Петропавловкын соёлой-спортивна ордон соо үргэмжын концерт эмхидхэгдэбэ. Районой колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ажалшад элдэб шиидхэбэринүүдые абажа, ядуу түлюур хүнүүдэй байдалые хүнгэдхэхэ, туһаламжа үзүүлхэ талаар горитой хэмжээ ябуулга хэнэ. Жэшээнь, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой ажалшад шэнэ жэлдэ абтаһан энэ шиидхэбэриһээ үшөө урид колхозойнгоо бюджедһээ наһажаал хүнүүдэй пенсинүүдтэ мүнгэ нэмэжэ түлэдэг болоо һэн.

Уданшьегүй концерт наадан эхилжэ, зал соо һуугаашад дуушан Н. Аверьяновые альга ташалгаар угтаба. Т. Якимова, Г. Цыденов, Петропавловкын дунда һургуулиин 11-дэхи классай һурагшад О. Будаева, Е. Большакова гэгшэд мүнөө үеын дуунуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, хүн зоной һайшаал, магтаалда хүртэнэ. Залуу дуушан В. Ринчинов ород, монгол дуунуудые гитара дээрэ наадан, уянгата гоёор дуулажа, концерт харагшадай анхарал татаба. Урин налгай буряад дуунуудые уянгата һайханаар хангюурдаһан С. Чойбсонова түрэл нютагайнгаа аялга дуунуудта дуратайшуулай зүрхэ сэдьхэлые уяруулаа. Соёлой байшангай ажал ябуулагша Н. Рамжуровай сценэ дээрэ гаража, барас бүдүүн хоолойгоор түрэл буряад нютагаа магтан дуулахадань, урматайшье, баяртайшье байба. М. Карпова, О. Ульзытуева хоёр элдэб янзын хатарнуудые солбон дорюунаар хатараа. Нёдондо Петропавловкын дунда һургуули дүүргээд, мүнөө дээрээ Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдта һуража ябаһан Андрей Бахутов энеэдэтэй шог зугаа хөөрэхэһөө гадна бэеынгээ нугархай, солбониие харуулжа, брэйк-данс, рок-н-рол гэхэ мэтын хатарнуудые бэрхээр гүйсэдхэбэ.

Концертын тэн багта гэнтэ электрын гал унтаржа, хатар наада харагшадай урмынь хухаржа үрдеэгүй һуутар өөхэн дэнгүүд носоогдобо. Тиинһээр байтар дизель-машина хүдэлгэгдэжэ, концерт-наадан үргэлжэлөө һэн. Концерт эмхидхэгшэд эртээнһээ һайн бэлэдхэлтэй байгаа ха юм.

Наадaнай забһараар зал соогһоо зарим хүнүүд сценэ дээрэ гаража, концерт эмхидхэгшэдтэ баяр хүргэжэ үргэмжын энэ концертые дэмжэһэнэй тэмдэг болгон, залай дунда тусхайтаар табигдаһан хайрсаг руу шадаха зэргээрээ мүнгэ хэнэ. Дайнай ба ажалай ветеран П. И. Ламухин өөрынгөө пенсиһээ 60 түхэриг барюулхаһаа гадна, үшөө шүлэг, дуу зохёодог хадаа, гармошко дээрэ наадажа, наһанайнгаа хани нүхэртэ зорюулһан дуу дуулаба.

Зүрхэ сэдьхэлэй уряагаар һайн һайхан хэрэгүүд бүтээгдэжэ, үргэмжын концерт-наада табигшадай ашаар 733 түхэриг мүнгэн оруулагдаба.

О. НУРБАЕВ,
Петропавловкын дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша.

Зэдын район.

БАМАЙХИД ХҮХЮУТЭЙ

БАМ-ай Буряадай участогай Муйска районой ажалшадай сүлөө сагые һонирхолтойгоор үнгэргэхэ, тэдэниие соёлой талаар һайнаар хангаха гэһэн хараа зорилгонуудые бидэ урдаа табинхайбди. Манай Северо-Муйск тосхоной «Багульник» гэжэ соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлээр һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд саг үргэлжэ үнгэргэгдэжэ байдаг. Жэшээлбэл, Северобайкальск—Ангаракан — Таксимо трассын харгы замые ашаглалгада үгтэһэн үдэр ехэ баяр ёһолол эмхидхэгдэхэ юм. Өөһэдынгөө 597-дохи СМП-гэй хүдэлмэришэдые, БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрһөө хабаадалсаһан ажалай ветерануудые амаршалжа, һонин программатай концерт манай соёлой байшангайхид харуулһан байна. Хоорой бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь Т. А. Шустова), хатаршадай бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь Е. П. Никифорова), мүн тиихэдэ хүүгэдэй саадай коллектив (даагшань Л. И. Захарова) энэ концерт харуулгада эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм.

Дурасхаалта үдэрнүүдтэ, Шэнэ жэлдэ зорюулагдаһан үдэшэнүүдтэ концерт,-наада бэлдэдэгбди. Манай соёлой байшангай кружогуудта, нэгэдэлнүүдтэ хабаадагшад саг үргэлжэ тоосожо байдаг. «Эзэн эхэнэр» гэһэн кружогойхид амтан эдеэ бэлдэжэ һурадаг, элдэб һонин выставкэнүүдые эмхидхэдэг юм. Оёдолшодой кружогто хабаадагшад оёжо, шэдэжэ, эсхэжэ һураха аргатай. Мүн элдэб хубсаһанай выставкэ эмхидхэжэ, олоной анхаралда табидаг байна. Хүүгэдэй хоорой ба хатарай кружогуудта үхибүүд ехэ дуратай, Елизавета Петровна Никифоровагай хүтэлбэрилдэг хатарай бүлэгэй бэлдэһэн концертнэ номернууд олондо һайшаагдадаг юм.

Ехэшүүлэй хоор «Костяничка» гэжэ нэрлэгдэнхэй юм. Уран һайханай хүдэлмэридэ үнинһөө хойшо хабаададаг Надежда Варфоломеева, Зоя Ожогина, Тамера Дымчикова гэгшэдэй бэлиг шадабари олондо мэдээжэ болонхой. БАМ-ай барилгын түрүүшын үдэрнүүдһээ хүдэлжэ эхилһэн Москвитин, Шустин болон бусад ажалай түрүүшүүлдэ тэдэнэр дуу, хатараа зорюулдаг байна.

Гэхэ зуура манай хүдэлмэридэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Соёлой байшан шэмэглэн гоёохо, уран һайханай хабаадагшадта костюмуудые оёхо хэрэгтэй. Тиигээд саашадаашье нютагай хүн зониие соёлой талаар һайнаар хангаха, барилгашадай эдэбхи зориг, урмыень бадаруулхa, үхибүүдэй болон залуушуулай сүлөө сагые һонирхолтойгоор үнгэргэхэ гэжэ оролдохо байнабди.

И. ЦЫБИГОН,
«Багульник» гэжэ 57-дохи СМП-гэй соёлой байшангай директор.

ШАМБАЙШУУЛ ШАЛГАРБА

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортын зал соо болобо. Буряадай багшанарай, хүдөө ажахын болон Зүүн Сибириин технологическа институдуудай 80 гаран барилдаашад мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа.

Али бүхы шэгнүүрнүүдтэ һонирхолтой, шанга тэмсэл боложо, шамбайшуул шалгаран, профсоюзуудай спортын бүлгэмэй чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Буряадай багшанарай институдай суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлжэ, профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Хүндэлэлэй грамотаар, дамжуулгын кубогаар шагнагдаһан байха юм. Технологическа институдай студентнэр хоёрдохи, хүдөө ажахын институдай түлөөлэгшэд гурбадахи шангуудта хүртэбэ.

Хубиин тоосоогоор гол түлэб СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэтэйшүүл илажа гараһан байгаа. Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Орлэн Менчидтэй хабаяа туршажа барилдаха хүн олдобогүй. Тэрэ Тувын АССР-тэ дунда һургуулида һуража байхадаа, дүрэ буляалдалгын барилдаанай нюусатай түрүүшынхеэ танилсаа һэн.

Зүүн Сибириин технологическа институдһаа спортын мастер Бата Цырендашиев удаадахи шэгнүүртэ шалгарба. Улаан-Үдын 3-дахи интернат һургуулиин багша, спортын мастер Владимир Пильчинов һүүлэй үедэ мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлжэ, республикын суглуулагдамал командын бүридэлдэ батаар оронхой. 57 килограммай шэгнүүртэ тэрээнтэй тэнсэжэ барилдаха хүн олдобогүй.

Удаадахи хоёр шэгнүүртэ технологическа институдай түлөөлэгшэд спортын мастер Станислав Гармаев, мастерта кандидат Александр Плешаков гэгшэд илалта түйлэбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ багшанарай институдай суглуулагдамал командын гэшүүд, спортын мастернууд И. Иванов, А. Гончикжапов, А. Монзоев, С. Федосеев гэгшэд илалта түйлэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Калининград хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха суглуулагдамал команда бүридүүлэгдээ.

Б.М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номертo

Манай республикада, мүн орон дотор ажаһуудаг элдэб үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй дунда хани барисаа бэхижүүлхэ, национальностьнууд хоорондын зүришэлдөөнүүдэй үндэһэн дээрэ болоһон шуһата үйлэ хэрэгүүдые дахинаа дабтахагүй — энэ темэдэ зорюулагдаһан журналист А. Праведниковай «Гэр бүлэдэтнай гашуудалай ушархагүйн түлөө...» гэһэн статьягаар «Правда Бурятии» газетын мүнөөдэрэй номер эхилнэ.

Һаяхан түмэр замшадай Соёлой байшанда болоһон һунгагшадтай уулзалга дээрэ РСФСР-эй арадай депутадта кандидатнуудай нэгэн һунгалтын урда тээхи платформоёо тайлбарилха үедөө элдэб олон юумэ мэдэдэгээ харуулхаяа оролдоһон шэнги Буряад орондо национальностьнууд хоорондын харилсаануудай бодото байдал тухай япон нэгэ журналиста материал толилогдоһон байгаа гэжэ сэсэрхэбэ. Тиихэдээ энэ талаар Буряад орондохи байдал Закавказидахи байдалһаа бүри түгшүүритэй гэжэ тобшолол хэгдээ юм ха.

Тэрэ кандидадай һүүлээр үгэ хэлэһэн хүнүүд — ородууд, буряадууд — тэрэнэй хэлэһэниие эрид буруушаажа, тэд ондоо баримтануудые дурдаа. Гэбэшье «Буряад орондо национальностьнууд хоорондын харилсаанууд түгшүүритэй болонхой» гэһэн үгэнүүд һанаанһаа гаранагүй. Депутадай мандадай түлөө тэмсэлдээ дашуураад, тэрэ кандидат һунгагшадай дунда иимэ хоб суу тараалгаяа саашадань үргэлжэлүүлээ һаань, тэрэ үгэнүүдэйнгээ ямар хойшолонтой байһые мэдэнгүй, хүнүүдэй дунда «яһа хаяха», этигэл найдалыень хосоргоохо, айлгаха, һүрдөөхэ бшуу. Эдихэ колбасагай, үмдэхэ колготкын сэнгээр бэшэ, харин гүрэнэйнгээ хуби заяагаар хүн бүхэнэй мүнөө һанаата болохо болоод байхада, хэдэн зуугаад жэлэй туршада эбтэй зетэй ажаллажа, ажаһуужа байһан арадуудай уужам дэлгэр оронойнгоо амгалан тайбан байхын түлөө ямар хубитаяа оруулха тухайгаа бодомжолхо ёһотой ха юм.

Мүнөөдэр Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр. Газетын нэгэдэхи хуудаһанда Октябрьска территориальна 308-дахи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидат, сэрэгэй алба хаагша В. А. Захаровтай хэһэн хөөрэлдөөн толилогдоо.

Сэнхир экран

ПЯТНИЦА, 23
СОВЕТ АРМИИН БА СССР-эй ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — Туркестанай Улаан тугта сэрэгэй округой дуу, хатарай ансамблиин концерт. 9.50 —«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 10.35 — «Солнечный ветер» — 6 серитэй уран һайханой фильм. 3-дахи бүлэг. «Будни». 11.45 — СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Түбэй музейһээ репортаж. 12.00—«Боевые спутники мои». «Киноконцерт. 13.00 — «Политрук Василий Клочков» — баримтата фильм. 13.30 —Время. 14.00 — СССР-эй арадай артист, композитор Р. Паулсай концерт. 15.55 — «Илагшад». 16.55 — Мультфильмнүүд. 17.15 — «Хүхюун стартнууд». 18.00 — Мүнөөдэр —Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр. 18.15 — «Воля Вселенной» — уран һайханай фильм. 19.25 — Соносхолнууд. Мэдээсэлнүүд. 19.30 — Время. 20.00 — Совет дуунай «Когда поют солдаты» гэһэн фестиваль. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40— Сэрэгшэд — кантемировецүүд тухай. 22.55 — «Хараа бодол». 00.25 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 00.40 — Киноконцерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Литература. 5-дахи класс. 10.05, 11.05— Англи хэлэн. 11.35, 12.40 —Оршон тойронхи дэлхэймнай. 11.55 — Англи хэлэн дээрэ дамжуулга. 13.00 — «Моя улица». — уран һайханай фильм. 14.10 — Л. Зорин. «Цитата». Гүрэнэй Моссоведэй нэрэмжэтэ академическэ театрай фильм-зүжэг. 16.10 — Мультфильм. 16.25 — Баримтата фильм. УЛААН-ҮДЭ. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Буряад ороной һонинууд. 19.15 — «Шалгалта гэһэн программа. 20.25— «Альтернатива» телеклубай заседанида Улаан-Үдын горсоведэй арадай депутадуудта кандидадууд В. В. Баранов, Ф. И. Берестов, А. М. Коркин, В. А. Миронов, Е. А. Монетчиков хабаадаха. МОСКВА. 21.15 —«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.30 — СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ.

Редакторай орлогшо
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901

Газета отпечатана ... канской типографии ... издата Бурятской ... ректор 2-40-45. Н-00351. Зак. №